

Stenogrammid

XIV Riigikogu, II Istungjärk, infotund

Kolmapäev, 25.09.2019, 12:00

Toimetatud

12:00 Infotund

1. 12:02 Sinise Äratuse tegevus

2. 12:09 Taastuenergia

3. 12:16 Kaasav haridus

4. 12:25 Eksperimendid hariduses

5. 12:34 Maade hindamine

6. 12:41 Kliimapoliitika

7. 12:50 Laste liikumine

8. 13:04 Energeetika

9. 13:14 Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve

10. 13:22 Kliimanetraalsus

11. 13:33 Eestikeelne haridus

12. 13:42 Maade hindamine

13. 13:49 Hindamine

12:00 Infotund

12:00 Esimees Henn Põlluaas

Tere hommikust, lugupeetud kolleegid! Alustame oma igakolmapäevast infotundi. Kõigepealt palun kohaloleku kontroll!

Kohaloleku kontroll

Kohal on 37 parlamendi liiget ja puudub 67.

Tänases infotunnis osalevad järgmised valitsuse liikmed: peaminister Jüri Ratas, haridus- ja teadusminister Mailis Reps ning keskkonnaminister Rene Kokk. Istungi juhataja annab, nagu meil ette nähtud on, sõna küsimuse esitamiseks järjekorra alusel. Riigikogu liige võib registreeruda ainult ühe küsimuse esitamiseks. Küsimuse esitamiseks on aega kaks minutit, vastamiseks on ministritel aega kolm minutit. Peale seda võib juhataja anda võimaluse esitada täpsustav küsimus või anda küsimuse esitamise võimaluse kohapeal registreerunud Riigikogu liikmele.

1. 12:02 Sinise Äratuse tegevus

12:02 Esimees Henn Põlluaas

Esimene küsimus ongi peaminister Jüri Ratasele ja selle esitab Raimond Kaljulaid. Palun!

12:02 Raimond Kaljulaid

Aitäh, härra esimees! Väga õigesti hääldatud nimi, tunnustan teid selle eest! Hea peaminister!

"Pealtnägija" töö hiljuti avalikkuse ette Keskerakonna koalitsioonipartneri EKRE noorteorganisatsiooni Sinine Äratus korraldatavad relvakoolitused ja pildid nendelt koolitustelt, kus alaealised poseerivad relvadega, mida saadavad "juudi- või rassivihale viitavad või muidu vägivallega ähvardavad pildiallkirjad". Nii kirjutab Eesti Rahvusringhäälingu uudisteportaal. Selles loos peavad kogemustega veebikonstaabel ja lastepsühhiaater neid pilte ja sellist tegevust ehmatavaks ja ähvardavaks. Sinu

valitsuse rahandusminister Martin Helme aga ütleb, et tema toetab Sinise Äratuse tegevust kahe käega, ta peab seda väga õigeks ja noori innustavaks. Minu küsimus (ma palun, et sa kuulaks seda hoolikalt ja ka vastaksid sellele konkreetsele küsimusele): kelle hinnanguga sina nõustud, kas spetsialistide omaga, kes ütlevad, et selline käitumine on vale ja ohtlik, või oma valitsuse rahandusministri hinnanguga, kes ütleb, et see on, vastupidi, väga õige?

12:03 Peaminister Jüri Ratas

Austatud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Hea küsija, aitäh küsimuse eest! Ma olen sageli sellistel juhtudel mõelnud põhiseadusele ja ka hetkel kasutan võimalust, et tsiteerida Eesti põhiseaduse § 12, mis otseselt keelab Eestis rahvusliku, rassilise, usulise või poliitilise vihkamise, vägivalda ja diskrimineerimise õhutamise. Selline tegevus on seadusega keelatud ja karistatav. Samuti on seadusega keelatud ja karistatav õhutada vihkamist, vägivalda ja diskrimineerimist ühiskonnakihtide vahel. Kui neid põhimõtteid on rikutud, siis mina usaldan Eesti õiguskaitseorganeid ja Eesti õiguskorda. Kindlasti ei ole vihkamisele Eesti ühiskonnas kohta.

Sinu küsimuse puhul ma kindlasti mõtlen ka sellele aspektile, kui kergesti me paneme igasuguseid pilte või informatsiooni sotsiaalmeediasse. Võib-olla on siin mõttekoht, eriti veel noorematele inimestele, et kui nad seda teevad, siis see info jääb alaliseks sinna ja kindlasti mõjutab see ühel või teisel kujul ka nende tulevikuteed, olgu see haridustee, olgu see töötee, olgu see sõpradega suhtlemine. Ma arvan, et sellele tuleks ka alati mõelda, kui teha ükskõik missuguseid postitusi. Ma sain su küsimusest aru, et sa küsid, kummale poole ma kaldun. Aga mul on ka – ma tänan selle võimaluse eest – õigus vastata ja ma jään oma vastuse juurde.

12:05 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Täpsustav küsimus. Raimond Kaljulaid, palun!

12:05 Raimond Kaljulaid

Aitäh, härra esimees! Aitäh, hea peaminister! Olgu siis stenogrammis kirjas, et tegelikult sa minu küsimusele ei vastanud. Minu küsimus oli, kellel on õigus, kas ekspertidel või rahandusministril. Aga nüüd täpsustav küsimus. Mina isiklikult olen seisukohal, et selliste relvaühenduste loomine poliitiliste organisatsioonide poolt on väga suur oht meie sisejulgeolekule. Kui te lugesite täna uudiseid, siis nägite, et Europol on samamoodi avaldanud muret, et paremäärmselike radikaalsed organisatsioonid värbavad kas politsei- või sõjaväetaustaga inimesi ning püüavad omandada teatud võimekust. Ma arvan, et selle pärast ollakse Euroopas laiemalt mures.

Minu teine küsimus on see: kas teil – vabandust, me oleme juba pikalt sina peal –, kas sinul on olnud Eesti sisejulgeoleku ja julgeoleku eest vastutavate asutustega jutuajamisi, kohtumisi, arutelusid just nimelt paremäärmseliku radikalismi leviku teemal Eestis? Kas seda on arutatud? Kui on arutatud, siis mis on valitsuse tegevuskava, kuidas ära hoida seda, et see Eestis väljub lihtsalt retoorika piiridest? Kui seda ei ole arutatud, seda ei ole tehtud, siis miks ometi – eriti pärast nende piltide ilmumist rahvusringhäälingus – ei ole seda tehtud ja millal on kavas seda teha?

12:07 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Igasugust vihkamistemaatikat, ükskõik mis kohast see ühiskonnas tuleb, kas paremalt äärest, vasakult äärest või keskelt, on loomulikult arutatud. Selleks on ju valitsustasandil olemas kohad, kus seda teha. Võib-olla kõige rohkem vaatame me neid asju Vabariigi Valitsuse julgeolekukomisjonis. Nii et vastus on, et loomulikult on arutatud. Kindlasti tuleb neid teemasid – ma olen selles mõttes küsimuse püstitusega nõus – hoida fookuses. Sa ütlesid oma küsimuses, et see ei tohiks väljuda retoorikast või minna retoorikast edasi, aga mina arvan, et me peame pingutama ka selle nimel, et seda ei oleks ka retoorikas.

12:08 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Jaak Juske, palun!

12:08 Jaak Juske

Austatud eesistuja! Austatud peaminister! Olen teatavasti saatnud härra siseministrile kirja, kus ma küsin, kas pole põhjust algetada Sinise Äratuse laialisaatmise menetlust, sest erakonnaseadus keelab väga ühemõtteliselt erakonna struktuuriüksustena ühendused, kes ennast relvastavad või tegelevad sõjaväeliste õppustega. Milline on teie seisukoht selles küsimuses, härra peaminister?

12:08 Peaminister Jüri Ratas

Aitäh! Ma kordan ka teile, härra Juske, seda mõtet, mida ma ütlesin eelnevale küsijale. Ma kindlasti usaldan Eesti õiguskaitseorganeid, Eesti ühiskonda, Eesti õiguskorda. Vihkamisel ei saa olla ühiskonnas kohta. Eks kindlasti selle peale, kui minnakse seadusega vastuollu, Eesti õiguskaitseorganid ka reageerivad.

12:09 Esimees Henn Pöllumäe

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

2. 12:09 Taastuvenergia

12:09 Esimees Henn Pöllumäe

Järgmisena küsib Indrek Saar ja küsimus on keskkonnaminister Rene Kokale. Palun!

12:09 Indrek Saar

Aitäh! Lugupeetud keskkonnaminister, hea meel on teiega kohtuda infotunnis. Kuna sotsiaaldemokraatidele on keskkonnateemad alati olnud väga hingelähedased, siis ma loodan, et see saab olema meie regulaarseks info vahetamise vormiks. Aga minu küsimus teile täna on, nagu juba öeldud, energeetika valdkonnast. Valitsus on ette valmistanud elektrituruseaduse muutmise seaduse, mis annab võimaluse veel suuremas määras maksta taastuvenergia tasu Narva põlevkivikateldes puidu põletamise eest. Omaette teema on – aga las sellega tegelevad sotsiaalminister ja majandusminister –, kas see on mõistlik, millised investeeringud taastuvenergiasse jäävad tegemata ja kes selle tegelikult oma arvete peal kinni maksab. Aga minu küsimus teile on, kuidas läheb see masspõletamine kokku metsanduse uue arengukava eesmärgiga puiduressurssi säästlikult majandada, pidades silmas, et masspõletamine on paraku kõige mittesäästlikum viis ressursi kasutamiseks. Kuidas see kõik läheb teie arvates kokku arengukava eesmärgiga metsa rohkem väärindada?

12:10 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud Riigikogu liikmed! Hea küsija! Selle eelnõuga, millele te viitasite, antakse võimalus, jah, biomassi põletada. Aga valdavalt me räägime sellest, et põletatakse ju sellist puitu, mis nagunii ühel päeval kateldesse jõuaks ehk me räägime okstest, hakkpuidust. Ma olen täiesti veendunud, et korralikku puitmaterjali, mida on võimalik väärindada ja kasutada kas ehituspuiduna või muudes majandusvaldkondades, sinna viima ei hakata.

12:11 Esimees Henn Pöllumäe

Aitäh! Indrek Saar, täpsustav küsimus, palun!

12:11 Indrek Saar

See on küll väga optimistlik arvamus, et põletatakse ainult puitu, millest midagi muud teha ei saaks. 600 000 tonni täiendavat puiduressurssi, mida kavandatakse Narva ahjudes põletada, on 5% kogu meie aastasest metsaraiest. Me oleme viimastel aastatel väga põhjalikult ühiskonnas arutlenud sellel teemal, kas meie metsaraie ei ole juba läinud niigi oluliselt suuremaks, kui ta olema peaks. Kui me selles kontekstis veel 5% nõudlust suurendame, siis ma kahtlustan, et Ida-Virumaa metsad, kus – teile on see kindlasti teada – on ühed põhilised lendoravate asurkonnad, jäävad oluliselt hõredamaks ka palgipuudest. Kui te lähete Eesti Energia platsi peale, siis te näete ka seal täna (need mahud on küll oluliselt väiksemad), et tihtipeale kipub palk minema sinnasamasse põlevkivikatlasse. Ma loodan, et teil on võimalik tulevikus põhjalikult tutvuda sellega, mida selle mahu täissaamiseks nendes kateldes

põletatakse. Ma tulen teise küsimusega selle juurde, et sellise eelarve tegemisel, kui otsustatakse nii olulisel määral puidu põletamist maksumaksja täiendava toetusega kinni maksta, oleks olnud loogiline, et oleks kaasatud ka sidusrühmasid, ennekõike keskkonnaorganisatsioone. Miks seda ei tehtud ja kuidas teie, keskkonnaministri valvsa pilgu all jõuti ikkagi tulemusele, et keskkonnamõju on marginaalne, kuigi me kõik saame aru, et seda see kuidagi olla ei saa?

12:13 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Mul on õnnestunud käia ka mõnes pelletitehases ja näha, mis puit sinna hakkpuidu või pelletite jaoks jõuab. Ma loodan ja usun, et hea küsija on ka ise seda näinud, kui ei ole, siis soovitan vaadata. See puit, mis ümarmaterjalina jõuab purustitesse ja läheb küttematerjaliks, on selline, mida valdavalt ei kannata kasutada kas ehituses või mõnes tööstusharus. Ma arvan, et ei ole põhjust muret tunda, nagu väärtuslik puit hakkaks järsku liikuma põlevkivi asemel kateldesse. Nii et ei ole põhjust muretsemiseks. Metsanduse arengukava koostamise kaudu on väga paljud osapooled praegu kaasatud ja ju sealt tulevad Eesti parimad võimalikud arengud järgmiseks kümnendiks.

12:14 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Annely Akkermann, palun!

12:14 Annely Akkermann

Suur tänu, hea juhataja! Lugupeetud minister! Eile toimus siinsamas Riigikogu konverentsisaalis väike seminar tuuleenergia tootmise teemal. Seal selgus, et umbes kümme aastat on möödunud viimaste tuuleparkide rajamisest, samal ajal oleme väga kaugel eesmärgist, et saada 42% energiast taastuvenergeetikast. Räägiti ka ühest kümneaastasest vaidlusest Keskkonnaministeeriumiga. Põhimõtteliselt peaks Keskkonnaministeeriumi üks osakond toetama taastuvenergia kasutuselevõttu ja teine osakond, looduskaitse osakond, sõdib sellele vastu. Ettevõtjad on seal nende vahel. Kuidas te mõtlete sellist skisofreenilist olukorda Eesti kliima- ja looduskaitsepoliitikas lahendada ilma kohtute abita ja ettevõtjate rahakotti tuulutamata?

12:15 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh küsimuse eest! Sellel ajal, mis mina olen ametis olnud, olen ma küll saanud selge sõnumi, et need põhiprobleemid, miks meil on jäänud tuuleenergia arendamine stoppama, on seotud Kaitseministeeriumiga. Keskkonnaministeerium on riigi esindajana seotud selle teemaga maade kaudu, aga me otsime ikka pigem lahendusi nendele takistustele, mis on Kaitseministeeriumi haldusalast tulenenud. Ma võin kinnitada, et me sellega tegeleme. On väga palju kohtumisi olnud ja me otsime lahendusi. Kuulus on Aidu tuulepark. Valitsus ja ka ministeeriumid tegelevad lahenduste leidmisega, et tuulepargialadel takistustest lahti saada ja seada seal tuuleenergia tootmine üles. See on kindlasti üks meie prioriteete. Ma julgen väita, et terve Keskkonnaministeerium töötab selles suunas. Ma ei ole küll täheldanud, et keegi paneks jalga ette ja pidurdaks tuuleenergia arengut Eestis.

12:16 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

3. 12:16 Kaasav haridus

12:16 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Signe Kivil küsimus haridus- ja teadusminister Mailis Repsile. Palun!

12:16 Signe Kivi

Aitäh, juhataja! Austatud minister! Kaasava hariduse idee, mille kohaselt soovitakse tagada igale lapsele hariduse omandamine tema võimete kohaselt kodulähedases koolis, on kiiduväärt. Samas eeldab hariduslike erivajadustega õppurite kaasamine kooli, koolijuhi, koolipidaja, aga eriti õpetajate lisapingutusi. Teada on, et tugiisikud täidavad klassiruumis suuresti rolli, mis tagab haridusliku erivajadusega lapse õppimise võimalikkuse tavakoolis. Eilsel kultuurikomisjoni koosolekul, kus arutati,

kuidas on haldusreformi tõttu kohalike omavalitsuste tasandil toimunud muudatused hariduse, huvihariduse, spordi ja kultuuri korralduses, tõdeti positiivseid arenguid, aga rõhutati läbiva probleemina eriti just tugispetsialistide puudust. Ministrina tunnistasite ka ise, et kõige rohkem teeb teile muret õpilaste vaimne tervis. Palun kirjeldage olemasolevaid ning uuel eelarveaastal pakutavaid meetmeid, mis aitavad haridusliku erivajadusega lastel üldhariduskoolides toime tulla õpetajate ja teiste õpilaste huve kahjustamata.

12:18 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh, hea küsija! Suur tänu, lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Kõigepealt kaasavast haridusest. Suur osa kaasava hariduse temaatikast on Eesti ühiskonnas tekkinud tegelikult lastevanemate teadlikkuse tõttu. Lastevanemad on aina enam oma valikutes kindlad ja nende soov, et laps käiks kodulähedases lasteaias ja koolis, on üsna pöördumatult ühiskonnas välja kujunenud. Mida ma püüan sellega öelda? Loomulikult on meil olemas ka erikoolid, meil on olemas riiklikud ja munitsipaalsed erikoolid, mis on erivajadusega lastele pühendatud, aga siiski soovib enamik lastevanemaid selgelt, vaatamata oma lapse erisustele, et tal võimaldataks käia kodulähedases koolis. Tihti tundub, on nagu legend, et seadust muudeti või muutus ühiskonnas mingisugune kohustus. See nii ei ole.

Nüüd tänasest olukorrast, sellest, mis on paaril viimasel aastal muutunud. Esiteks, põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega täpsustati riigi ja kohaliku omavalitsuse vastastikuseid kohustusi. Riik võttis kohustuse toetada kohalikke omavalitsusi uute määrade järgi ja kohalik omavalitsus omalt poolt peab tegema samuti jõupingutusi tugispetsialistide leidmiseks. Riik on jõudnud Tartu Ülikooli ja Tallinna Ülikooliga kokkuleppele suurendada märkimisväärselt eripedagoogide ja logopeedide tellimust, sellest aastast on see peaaegu kõikides nendes valdkondades kahe- või peaaegu kolmekordistunud, olenevalt gruppidest. Lisaks oleme laiendanud lähtetoetuse maksmist tugispetsialistidele. See aasta on esimene aasta, sellel aastal võttis lähtetoetust 24 tugispetsialisti, need on kõik uued inimesed, kes sisenevad valdkonda. Lisaks sellele väga olulisele toetusele, mida on ju üle 23 miljoni, on muutunud see, et kohalikud omavalitsused on pingutanud ja palgafond on seda ka lubanud, et tugispetsialistide palku kolmandiku võrra tõsta. Need on jõudnud järele õpetajate palkadele ja see on andnud ka tulemi, tugispetsialistid kaaluvad tõsiselt ka koolidesse tulekut. Näiteks on sellel aastal tugispetsialistide arv koolis suurenenud 34%. Nad võisid olla enne kirjas näiteks õpetajatena, võisid olla mujal tööl. 34% on märkimisväärne.

12:21 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Signe Riisalo, palun!

12:21 Signe Riisalo

Hea eesistuja! Hea minister! Jätakuvalt, seni, kuni õppima asunud spetsialistid tööturule jõuavad ja ka peale seda, kui nad sinna jõuavad, ei jagu meil tugispetsialiste. See on kõigile selge. Sellepärast ka minu küsimus: mismoodi te olete kavandanud tugispetsialiste rakendada? Personaalsed tunnid logopeedi või eripedagoogiga ei ole jätkusuutlikud, oluline on toetada õpetajaid. Siit ka küsimus. Missugune roll on tugispetsialistidel, sh Rajaleidja spetsialistidel õpetajate toetamisel, et nad klassiruumis hakkama saaksid? Abiõpetajate jõudmine kooli on samamoodi küsimus.

12:22 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh, hea küsija! Kohe on näha teie tausta. Ma ütlen ka laiemale üldsusele, et haridusministeerium ja Sotsiaalministeerium püüavad praegu koos aru saada, vaadates, milliseid teenuseid pakub Sotsiaalministeerium ja milliseid teenuseid pakub haridusministeerium, kuidas vältida dubleerimist näiteks sellesama logopeediteenuse puhul (eripedagoogiteenuse puhul on seda veidi vähem), sest eriti logopeediteenust taotleavad aktiivsemad lastevanemad tihti mõlemalt poolt. Me oleme näinud selle ühisteenuse analüüsimisel 11 regioonis või 11 maakonnas (see lõpeb juba järgmisel aastal) kõige rohkem seda, millele on suunatud teie küsimuse teravik. Ehk logopeediteenust kasutatakse väga tihti ka siis, kui tegelikult suudaks sellesama teenuse sisu pakkuda nii lasteaiaõpetaja kui ka koolis klassiõpetaja. Tugispetsialistilt oodatakse tihti ka koolisüsteemis hoopis muud ehk tegelikult logopeed ei tegele mitte näiteks kõneraviga, vaid üldise sõnavara arendusega, kooliks ettevalmistusega, mitmekeelsest perekonnast pärit lapse järeleaitamisega ja kõige muu sellisega. Nii et esiteks on oluline

loomulikult see koolitustering, millele te oma küsimuses ka vihjasite, aga teiseks on oluline tekitada üldine arusaam või anda seda julgust, et klassiõpetaja saab sellega hakkama. Koolitus näitab reaalselt, et nad saavadki hakkama. Aga ootus ühiskonnas ja lastevanemate arusaam, keda nad usaldavad, on veidi teistsugune. See on asja esimene pool. Teiseks, me oleme kaardistamisel näinud eripedagoogide puhul näiteks Haapsalus, et see vahe, mida reaalselt oli vaja SKA ja Rajaleidja hinnangul ning millised ootused olid koolidel, oli peaaegu kümnekordne. Seesama hinnang on tehtud ära Saaremaal. Kohalikud omavalitsused ütlevad, et nad vajavad eripedagooge, aga paljusi kasutatakse eripedagoogi näiteks klassis distsipliini tagamiseks või teatud autoriteedi kehtestamiseks. "Kui sa ei saa hakkama, saadame sind psühholoogi juurde!" Kui hakatakse sisu vaatama, siis tuleb tihti välja, et see pedagoog ei tee oma erialast tööd. Nii et vastuseks teie kui spetsialisti küsimusele ütlen, et see, mida Sotsiaalministeerium ja haridusministeerium on koos 11 maakonnas teinud, on väga tõsine töö ja sellega me jätkame ka järgmisel aastal, et lõpuks jõuaks ühelt poolt päris teenus nendeni, kes seda vajavad, ega oleks ootejärjekorda ning teiselt poolt me suudaksime raha efektiivsemalt kasutada ja see teenus oleks rohkem läbi mõeldud.

12:25 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Rohkem küsimusi ei ole, lõpetan selle teema käsitlemise.

4. 12:25 Eksperimendid hariduses

12:25 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Katri Raigil küsimus haridus- ja teadusminister Mailis Repsile. Palun!

12:25 Katri Raik

Lugupeetud eesistuja! Hea haridusminister! Minu küsimus seisneb selles, kuidas lahendada õpetajate järelkasvu väljakutse. Kohe seletan. Kui me võtaksime siin Riigikogu saalis esimese rea, siis loodusainete õpetajatest kolm esimest oleksid üle 60 aasta vanad, üks oleks alla 30-aastane ja kuus ülejäänut oleksid minu eakaaslased. Millised on teie konkreetset ideed, kuidas tagada õpetajate järelkasv, et kümne aasta pärast oleks neid, kes keemia-, bioloogia-, matemaatika- ja füüsikatunnis klassi ees seisaks?

12:26 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Suur tänu! Me oleme teinud analüüse ja meil on hea meel tõdeda, et me oskame täna öelda, kus meil on õpetajaid puudu. Meil on olemas valdkonnapõhine ja ka piirkonnapõhine andmestik. Kui siia maani räägiti võib-olla üldnumbrist, siis meie tõesti teame linna või ka kohaliku omavalitsuse täpsusega, milline on olukord. Muidugi, see üldistus, mille hea küsija välja tõi, vastab tõele. Me teame, et üldiselt on reaalainete õpetajaid puudu, aga on ka, ütleme, väga suured augud, näiteks prantsuse keel, Pärnu linn jne.

Milline on üldine olukord? Meil on 12 965 ametikohta, aga 15 500 õpetajat. Nii et õpetajate puudusest ja õpetajate koormusest rääkides peame olema ausad, meil on laste arv piirkonniti väga suuresti muutunud, aga õpetajate arv on pigem suurenenud, eriti mõnes piirkonnas. See puudutab ka neid väga otsitud spetsialiste. Meil on näiteks Eesti Vabariigis suur hulk reaalainete õpetajaid, kes töötavad väga väikese koormusega. Nüüd on küsimus, miks see nii on ja kas me suudame motiveerida neid õpetajaid liikuma sinna, kus on väga suur õpetajate puudus.

Millised on meetmed? Esiteks see, et noored inimesed peaksid julgema õpetajaks minna. Selleks on mõeldud õpetajakoolitus, täienduskoolitus, Noored Kooli, Tagasi Kooli. Väga oluline on algaja õpetaja toetamine, et me seda inimest, kelle me oleme kooli õpetajaks saanud, suudaksime esimesed kolm aastat nii toetada, et ta koolist ei lahku. Seda esiteks. Teiseks on loomulikult oluline, et me täiendkoolitaksime neid inimesi, kes töötavad koolis, ja prooviksime kõik üheskoos leida kitsaskohti, mille tõttu õpetajad otsustavad koolist lahkuda. Kolmandaks, loomulikult me kõik teame uuringutulemusi. Õpetajad ise peavad umbes 60% ulatuses kõige olulisemaks palka. Nii et lisaks muudele meetmetele peab jätkuma õpetaja palga tõus.

12:28 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Katri Raik, täpsustav küsimus, palun!

12:28 Katri Raik

Aitäh eelmise vastuse eest! Ma küsin konkreetse küsimuse. Üks Eesti Konservatiivse Rahvaerakonna tunnustatud liige rõhutas väga jõuliselt eilses haridusvestluses, et õpetajakoolituse lõpetajad tuleks tööle suunata, tähendab, tuleks taastada suunamine, et peab näiteks kolm aastat ilmtingimata õpetajana töötama. Kas te toetate seda ideed?

12:29 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Ühiskonnas on palju aastaid arutletud selle üle, kas nendel noortel inimestel, kes õpivad ülikoolis ükskõik mis erialal, peaks olema kohustus, kui maksumaksja on nende hariduse kinni maksnud, töötada oma erialal. Haridus- ja Teadusministeerium on kaalumas eri meetmeid, näiteks lisastipendiume või mingit muud viisi. Me oleme selle koalitsioonilepingusse kirjutanud, meil on kohustus seda teha ja ühel hetkel vastustega teie ette tulla. Nii et on ootus, et noored inimesed pühenduksid oma erialale. Võib-olla ei ole õpetajate teema ühiskonnas nii kõlama jäänud, aga näiteks arstiteaduskonna puhul ju väga laialdaselt arutatakse, mis oleksid need lisameetmed, et need head spetsialistid jääksid pigem Eestisse. Aga see ei ole ainus valdkond, jah, on näiteks arvatud, et ka õpetajakoolituses võiksid olla kas lisastipendiumid või mingid tugimeetmed, mis ühelt poolt meelitaksid noori õpetajaks spetsialiseeruma ja teiselt poolt me tahaksime neid näha ka ainespetsialistidena koolides. Aga päris suunamist, võib-olla nii, nagu me ajaloost seda mäletame, Haridus- ja Teadusministeerium ega ka mina isiklikult ei toeta, sest see oli plaanimajanduse üks osi. See oli veidi teistmoodi, suunamine tähendas otseselt ka seda, et garanteeriti töökoht. Me peaksime vaatama, kas on selliseid valdkondi, et me saaksime kõiki spetsialiste piirkondadesse suunata. Siis oli ka elamumajandus teine, korteriturg teine. Siis me peaksime kaaluma palju komplekssemalt, kas me suudame näiteks agronomile selles piirkonnas lisaks töökohale ka korteri tagada jne. Aga selliseid pehmemaidsid meetmeid, et motiveerida ühelt poolt sinna valdkonda õppima minemist ja teiselt poolt tekitada lepinguline suhe, et ta jääks oma valdkonda tööle, erasektor osades kohtades ju kasutab ja ma usun, et see on väga tervitatav. Aga jah, see on selline lisavalik, mida noor inimene saab teha. Minul isiklikult on olnud kaks sellist stipendiumit, kui ma allkirjastas in lepingu ja teadlikult võtsin selle julguse, sidusin ennast viieks aastaks ega tundnud ennast ahistatuna. Nii et kui see eelnev valik sinna juurde käib, siis miks mitte selliseid meetmeid kaaluda.

12:31 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

12:31 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Te olete olnud nüüd valitsuses, mida juhivad Jüri Ratase, mitu aastat. Minu arvates paistab Jüri Ratase juhitud valitsus silma sellega, et enne valimisi suunatakse suuri summasid eri sektoritesse, justkui ostes endale valimistulemust, aga kui valimised on läbi, siis selgub, et võimalikud palgatõusud olulistest sektorites jäävad väga kasinaks. See puudutab ka õpetajaid. See 2,5%, mis on välja käidud, on selgelt vähe. Te ise ütlesite, et üle 60% õpetajatest peab oluliseks töötegemise motivatsiooniks palka. Öelge palun, miks te ei suutnud ministrina kaitsta positsiooni, et õpetaja palk oleks tõusnud lähtuvalt ühiskonna vajadusest ja tellimusest, mida ühiskond õpetajatele esitab?

12:32 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh, hea küsija! Loomulikult on hea meel olnud olla kolm aastat minister Jüri Ratase valitsuses. Me oleme kolmel järjestikusel aastal tõstnud alammäärasid 100 eurot. See on ajalooline, nii suurt õpetajate palga tõusu ei ole kunagi olnud. On hea meel tõdeda, et see on tõesti märkimisväärselt muutnud ka ühiskonna ootust. Ma rõhutasin seda 60%. On olnud aegu, kui enamik õpetajaid ütles, et põhiline põhjus, miks nad kaaluvad töölt äraminekut, on väga madal palk. See näitab, et selline liikumine ja usk, et palk jätkuvalt tõuseb, on oluline. 100 eurot kolmel aastal on olnud ka üks asju, mis on selgelt õpetajate arvu vedanud. Sinna juurde tuleb arvestada ka lasteaiaõpetajate palga tõus, mis on olnud väga suur. Hea küsija kindlasti teab, et Tartus oli see muutus peaaegu paarkümmend protsenti, aga väga paljudes kohtades oli lasteaias palgatõus üle 100%. Nii et nendes haridusvaldkonna sektorites oli

eelmine valitsus märkimisväärse palgatõusu vedaja. Nüüd selle aasta eelarvest. Tegelikult ei ole mul kaunis enne poolt kolme öelda, mis on alammäär, mida riik pakub, sest läbirääkimistel Eesti Haridustöötajate Liiduga ja kohalike omavalitsustega on ikkagi viisakas ühelt poolt pakkuda ja kuulata teist poolt, aga meie pakkumine on märkimisväärselt suurem kui 2,5%. Kui peaminister annab eelarve üle, siis ta tõenäoliselt ütleb, et meil on planeeritud või pakutud, et absoluutnumbrites oleks see 65 eurot, millele lisandub veel lisapalgafond.

12:34 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

5. 12:34 Maade hindamine

12:35 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Taavi Rõivasel küsimus keskkonnaminister Rene Kokale. Palun!

12:35 Taavi Rõivas

Aitäh, hea juhataja! Lugupeetud minister! Kõigepealt olgu öeldud, et maksuteooria järgi on maamaks üks igati loogiline ja mõistlik maks, sest omavalitsustel kaasnevad tihti korrelatsioonis kruntide suurusega ka kulud, ükskõik kas siis kulutused heakorrale või kas või näiteks tänavavalgustusele. Olgu öeldud ka see, et maa korraline hindamine on iseenesest igati mõistlik, sest vahepeal on toimunud mitmeid olulisi arenguid. Tõepoolest, 2001. aasta hinnad, kui ma õigesti mäletan, tõenäoliselt ei peegelda isegi mitte jagatisena enam adekvaatselt tänaseid turuhindasid. Aga nii nagu on iga hea asjaga, on liialdamise korral omad ohud. Me teame ajaloost, et osa omavalitsusi – veel kord rõhutan: osa, kaugeltki mitte kõik – on läinud maamaksumääradega liiale ja kehtestanud sellised maksutasemed, mis on muutunud inimestele täiesti üle jõu käivaks. Siin on räägitud, et maa hind on võrreldes 2001. aastaga keskmiselt kuus korda tõusnud. See võib vabalt tähendada, et näiteks Nõmme krundi pealt – kui maksumäärasid ei muudeta – tuleb hakata tulevikus maksma tervelt 5000 eurot aastas, mis, ma usun, paljudele nõmmekatele oleks ikkagi ebamõistlikult suur koormus. Minu küsimus on lihtne. Kas selle maa korralise hindamisega, mille puhul me oskame eeldada, et see keskmine tõus võiks olla umbes kuuekordne, kaasneb siis ka maksumäärade korrigeerimine, nii et omavalitsusele seataks uued piirid, mis vahemikus võib maamaksumäära kehtestada?

12:36 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh, hea küsija! Jah, tõsiasi on, et Eestis on maa korralist hindamist tehtud kolmel korral: 1993, 1996 ja 2001. Viimasest korrast on 18 aastat möödas. Nagu te just ütlesite, väga palju on sellest ajast muutunud ja ka hinnad on muutunud. Mis puudutab Keskkonnaministeeriumit, siis Maa-amet Keskkonnaministeeriumi haldusalas oleva asutusena on see, kes seda protsessi praegu veab, ja mis puudutab maksupoolt, siis siin on koostöö Rahandusministeeriumiga. Aga oleme küll põhimõtteliselt kokku leppinud, et kui 2021 maade korraline hindamine saab läbi viidud, siis mitu korda suuremat maa maksustamist ei tule. Mulle teadaolevalt ka aastal 2001, kui oli viimane maa korraline hindamine, pandi ette koefitsiendid, milleni said KOV-id oma maamakse muuta. Ehk vastus on see, et jah, pannakse ette piirmäärad, et see ei tooks kaasa kohest maksutõusu.

12:38 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Taavi Rõivas, täpsustav küsimus, palun!

12:38 Taavi Rõivas

Suur tänu selle vastuse eest! See tegi asja mõneti selgemaks. Ma leian ka, et igal juhul peab selline piir olema, sest mitte väga ammu, 2017. aastal, kui õlleaktsiis tõsteti kahekordseks, siis viis see eelarvest tegelikult raha välja. Tõsi, oma kodualuse maaga ei saa Lätti minna ja see maksutulu ei saa eelarvest mööda minna, küll aga võib see lüüa väga-väga suure augu inimeste rahakoti põhja. Seetõttu ma arvan, et kõigil on lohutav kuulda, et kui maa korraline hindamine tuleb, siis kehtestatakse ka piirid, et omavalitsused ei saaks määra meelevaldselt liiga kiiresti tõsta. Teine küsimus on see. Kas te olete

rehkendanud, kui palju sellest maa korralisest hindamisest võiks riigile tulu tulla, kui üldse? Otseselt laekub see raha omavalitsuste eelarvesse, aga siin on küllap ka mingeid kaasnevaid mõjusid. Kui palju võiks see suurendada omavalitsuste tulubaasi, kui see hindamine rakendub 2021. aastal?

12:39 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Igati asjakohane küsimus, aga vastus on kahjuks selline, et Keskkonnaministeerium seda arvutust teinud pole, see protsess on alles täiesti algstaadiumis ehk alles alustatud, mõjude hindamised tulevad kindlasti sinna Rahandusministeeriumi poolt juurde. Üks mõttekohti selles temaatikas üldse on see, kuidas ära reguleerida, et edaspidi, olenemata poliitilisest seisust riigis, sellest, kes valitseb ja kes mitte, oleks seadusega määratud, et korraline hindamine toimuks näiteks nelja aasta tagant ega tekiks selliseid auke. See on ka teema, mis võetakse kindlasti lauale, ja ma loodan, et me leiame mõistliku lahenduse, nagu on otsustatud paljudes Euroopa Liidu riikides, et see toimubki iga nelja aasta tagant.

12:40 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

12:40 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Kuulasin teie vastust. Te korra ütlesite niimoodi, et me ei pea muretsema, sest kui need ümberhindamised toimuvad, siis maks ei tõuse. Siis tekib küsimus, miks seda ümberhindamist laias laastus vaja on. Ma olen ka arvamusel, et kodualuse maa maks ei peaks olema inimesele koormaks kaelas, et ta oma viimased sendid selleks peab ära maksma, kuigi tänase valitsuse poliitika jätkudes võib see niimoodi juhtuda. Aga mis selle hindamise mõte siis on, kui te ütlete siin Riigikogu ees, et me teeme kõik, et ümberhindamisel maks ei tõuseks? Kus see loogika seal on?

12:40 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh tähelepanu juhtimise eest! Jah, ma võib-olla sõnastasin natuke valesti. See saab vormistatud sedasi, et maks ei tõuse kuus korda või mitu korda. Kindlasti tuleb võtta mingi mõistlik, inimesele vastuvõetav koefitsient, mille alusel see tõus tuleb. Täna on sellest raske rääkida, see töö alles käib, aga see maks ei ole kindlasti mitu korda suurem. Selge on ka see, et päris täpselt samaks ei saa summa ju ka jääda, aga me ei räägi siin hüppest, et suureneb mitu korda. See peab olema mõistlik, sest nagu me kõik aru saame, 18 aastat on see reform olnud tegemata. Me ei saa võtta järele ühe korraga, seda tuleb hakata mõistlikult edasi viima ja see mõistlikult ära reguleerida.

12:41 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

6. 12:41 Kliimapoliitika

12:41 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Heljo Pikhofil küsimus keskkonnaminister Rene Kokale. Palun!

12:41 Heljo Pikhof

Aitäh, austatud keskkonnaminister! Eesti Metsa Abiks järelepärimisele vastates ütles õiguskantsler Ülle Madise: "Täitevvõim ei saa raietööde kavandamisel jätta arvestamata LKS § 55 lõiget 6¹ ja hindamata raiete mõju lindude pesitsusrahule ning panna kogu vastutuse tööde tegijale." Raietööde tegemiseks riigilt loa saamiseks tuleb metsaomanikul või tema esindajal seaduse kohaselt esitada Keskkonnaametile metsateatis. Keskkonnaametil tuleb seega hinnata üheaegselt seda, kas metsateatis on nõuetekohane ja kas taotletav raie vastab õigusaktidele. Kõige lihtsamalt öeldes tähendab see seda, et raiet lubades peab riigivõim kandma hoolt, et pesitsevaid linde ei hävitata. Hiljutises intervjuus ajakirjanik Toomas Sildamile ütlesite te nii: "Kui metsandusest veel rääkida, siis kaalume linnurahu

kehtestamist kaitsealadel." Kas see on mingi küüniline nali? Küsimus on ju selles, millisele seadusele te toetute, kui te erinevalt õiguskantslerist räägite lindude raierahust ainult kaitsealadel. See seaduse paragrahv kehtib ju igal pool.

12:43 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Oleks ma selle küsimuse varem teada saanud, siis ma oleks saanud täpselt ette valmistada. Aga väga hea, et te selle teema siia tõite. Tegemist ei ole naljaga. Täna saab näiteks RMK ka kaitsealadel teatud tüüpi raiet teha. Just nimelt nii ongi, see ei ole seadusega vastuolus, aga mõistlik oleks, et kui me oleme loonud kaitsealad nii riigi- kui ka eramaadel, siis linnurahu ajal me ikka kaitseksime linde ja kehtestaksime seal täieliku linnurahu. Sinnapoole me praegu samme seame, et seda teha. Aga ma kindlasti palun oma ametkonnal vastata teile täpse seadusepügalaga, mis täna võimaldab mingit tüüpi raiet kaitsealadel teha.

12:44 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

12:44 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Kliimapoliitika on kindlasti oluline teema ja on täiesti arusaamatu, miks valitsuse eri liikmetelt tuleb erinevaid signaale, kas nad usuvad kliimamuutustesse või mitte. Aga ma küsin maalähedasemalt. Ma tean, et Hellenurme veski on käinud kohut Keskkonnaministeeriumiga seoses ühe kalapääsusüsteemiga, nimetame seda hetkel niimoodi. Minu arust on see harukordne näide selle kohta, et oleks võimalik positiivselt kliimapoliitikat mõjutada ja seda sellega, et see vesiveski võiks töötada, võiks pakkuda inimestele teenust ja sissetulekut lisaks sellisele ajaloolis-esteetilisele kogemusele. Kas te ministrina saate öelda, miks ühte väikest ettevõtjat ja olulist ajaloolist kohta selles piirkonnas sõna otseses mõttes terroriseeritakse? Kas tööpoolest ei ole võimalik leida sellist lahendust, mis ei koormaks ega kurnaks seda ettevõtjat seal Hellenurmes ära?

12:45 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh küsimuse eest! Ma pean tunnistama, et konkreetselt Hellenurme juhtumi kõikide asjaoludega ei ole ma üks ühele kursis, küll aga olen kursis Linnamäe juhtumiga. Selle kohta küsimus küll ei olnud, aga Linnamäe asjadega olen ma paremini kursis ja võib-olla te saate vastuse Linnamäe juhtumi põhjal. Ega need küsimused ei ole mustvalged, kui me räägime paisudest. Linnamäe puhul analoogselt Hellenurmega on tegemist ju sellega, et ühelt poolt oleks vaja jõgi avada kaladele, lõhelistele, et parandada kudemisvõimalusi, teisest küljest on tegemist taastuenergiaga, hüdroenergiaga. Siin ongi need Keskkonnaministeeriumi valikukohad. Ühest küljest on meile väga oluline, et need taastuenergiaobjektid säiliks ja annaksid taastuenergiat, teisest küljest on meil kohustus looduskeskonda parandada ja parendada kalapopulatsiooni. Hellenurme asjas minu teada veel kohtuvaidlus käib, aga see on ka üks minu prioriteete, mis laual on. Ma olen lähiajal minemas selle asjaga, mis puudutab Linnamäed, ka Vabariigi Valitsusse, et saada sealt seisukoht, mida valitsus arvab, mis sellega teha. Eks sellest tulenevalt vaatame edasi ka teisi pooleliolevaid kaasuseid. Siin ei ole mustvalgeid lahendusi. Jah, minu soov oleks kindlasti toota taastuenergiat ja samal ajal avada need kohad kaladele, aga kõiki neid asju tuleb vaadata üksiku juhtumitena, sest kõigil on omad nüansid. Ka sealsamas Linnamäel ei päästa ainuüksi kalatrepi tegemine olukorda, sest kui me Linnamäe paisu alla ei lase, siis kala kahjuks ikka kudema minna ei saa. Teisest küljest on meil tegemist muinsuskaitseobjektiga. Kas me siis tahame sulgeda kordatehtud objekti, mis täna on suuteline tootma elektrit, kusjuures seal jõe peal on ka teine hüdroelektrijaam? See vähendaks oluliselt elektri tootmist. Kas me siis tahame seda? Siin ongi need valikukohad, sellega tegeldakse ja oodatakse võimalusi.

12:47 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Täpsustav küsimus, Heljo Pikhof, palun!

12:47 Heljo Pikhof

Aitäh! Austatud keskkonnaminister! Ma oleks soovinud teie suust kuulda, et looduskaitseaduse § 55 kehtib igal pool, mitte ainult looduskaitsealadel. Oleks tore, kui te seda teaksite. Aga nüüd järgmise

küsimuse juurde. Eestimaa Looduse Fondi rahvaalgatuse "Kliimaneutraalne Eesti aastaks 2035" tekst algab nii: "Eesti riik peab teaduspõhiselt, otsustavalt ja kiirelt tegutsema kliimamuutuste pidurdamise ning õiglasele, loodussäästlikule ning targale majandusele ülemineku nimel. Esimese sammuna peab Eesti Vabariigi Valitsus ja Riigikogu seadma eesmärgiks kliimaneutraalsuse saavutamise aastaks 2035 ning vaatama ümber kehtivad riiklikud kavad, mis selleni jõudmist mõjutavad." Nüüd siis küsimus. Kas teie, Eesti Vabariigi keskkonnaminister aastal 2019, andsite oma allkirja sellele lausele? Küsimuse mõte on loomulikult, et miks jah või miks ei, nii nagu õige on. Palun selgitage!

12:48 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Tulles selle eelmise kommentaari juurde, millega te alustasite eelmist küsimust, siis nagu ma ütlesin, seadused kehtivad igal pool, ka looduskaitsealadel, aga praegu on siiski teatud raied seal lubatud. See on juba positiivne samm, kui looduskaitsealadel üle terve riigi lõpetatakse igasugune raie linnurahu ajal. See on jälle samm edasi, mille eest, ma arvan, tuleks ministeeriumit tunnustada. Aga mis puudutab kliimaneutraalsust, siis ma olen kindlasti kahe käega valmis alla kirjutama ka sellele, et saavutada kliimaneutraalsus aastaks 2025. Ma arvan, et ei ole väga palju inimesi, kes on selle vastu, et sinnapoole pürgida. Kuid tuleb aru saada, et igal asjal on oma hinnalipik. Kui me räägime võimalikust CO₂-neutraalsusest Eestis aastaks 2050, siis me räägime 16,6-st ehk peaaegu 17 miljardist eurost, mis on hinnanguline summa. Kuskilt on vaja see raha ka saada, et sinnapoole liikuda. Kahtlemata olen ma selle poolt, et liikuda sinnapoole ka varem kui 2035, aga need investeeringud vajavad raha. Loosungitega on muidugi väga hea välja tulla ja öelda, et keegi peaks tegema. Aga me kõik peame selleks pingutama, terve Eesti rahvas peab pingutama ja ettevõtjad peavad pingutama ja kulutusi tegema. Seega on minu seisukoht see, et me kindlasti peame kliimaneutraalsuse poole liikuma, aga seda tuleb teha samm-sammult, nii et ka ühiskond järele tuleb.

12:50 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

7. 12:50 Laste liikumine

12:50 Esimees Henn Põlluaas

Läheme järgmise küsimuse juurde, mille esitab Jüri Jaanson haridus- ja teadusminister Mailis Repsile. Palun!

12:50 Jüri Jaanson

Aitäh! Austatud minister! Esmaspäeval algas ja praegu kestab üleeuroopaline suur spordinädal. Ma arvan, et sellel nädalal on sümboolselt õige aeg teile liikumishariduse teemal küsimuste esitamiseks. Vahemärkusena ütlen veel seda, et täna hommikul toimus sellesama spordinädala raames kaitseväge üldfüüsiline test. Ma tahaks tunnustada teie valitsuse kultuuriministrit, kes selle vahvalt läbi tegi. Aga nüüd asjast. Spordinädala läbiv eesmärk on ikkagi tervislike ja sportlike eluviiside olulisuse teadvustamine ühiskonnas. Kehaline aktiivsus peaks tervise huvides kuuluma ju meie kõigi, aga eelkõige laste ja noorte igapäevaellu. Soovitan ju ka Maailma Terviseorganisatsioon, et lapsed ja noored peaksid liikuma päevas vähemalt tund aega mõõduka ja tugeva intensiivsusega. Aga liikumisaktiivsuse uuringud näitavad, et tegelikkus on paraku teine ja noorte liikuvus on varasemaga võrreldes märgatavalt vähenenud. Siit tulevadki küsimused. Lapsed veedavad ju suure osa päevast koolis ja vastutus nende liikumise ja terve olemise eest langeb tegelikult ka haridussüsteemile. Tahakski küsida, mida on Haridus- ja Teadusministeerium teinud ja mida plaanib lähiajal teha, et laste liikumisaktiivsus koolipäeva jooksul suureneks.

12:52 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh! Kõigepealt, loomulikult on väga vahva, et selliste algatuste kaudu pööratakse laiemalt liikumisele tähelepanu. Lisaks liikumisele on ka ju teemaks seismine, et iga tunni aja tagant inimene vähemalt viis minutit seisaks ja kui palju see tervisele kasu toob. Nüüd koolide koha pealt ja kooli kehalise kasvatuses õppekavast. Võib-olla esimene osa on siin see, et kehalise kasvatuses õppekava muuta ainekavana

laiemaks, nii et kehalise kasvatus tund muutuks liikumisharrastuse tunniks, ja nende tundide mahtu suurendada. Seda on koostöös Tartu Ülikooliga ainevaldkonna spetsialistid mitu aastat arutanud. Sellel on tuliseid pooldajaid ja on väga tuliseid vastaseid, nii et eks see ole põhimõtteline asi. Tartu Ülikooli liikumislabor on pakkunud oma algatused, spordikollektiivid on nendega kaasa tulnud. Mis on sellised positiivsed näited? 80 kooli on läinud liikumisprogrammiga kaasa. Veel enam, kui ehitatakse uusi või renoveeritakse vanu koolimajasid, siis on teadlased tulnud appi selleks, kuidas ümber mõtestada kogu koolimaja, et kas näiteks võimla on kuskil eraldi või on ta kuidagi seal majas sees ja kuidas lapsed vahetunnis liikuda saavad. Nii et see on palju laiem teema kui kehalise kasvatus tund. Kõigepealt on tegeletud kehalise kasvatus ja siis kooli üldise ülesehitusega.

Aga kui kaugel me sellega oleme ja kuhu me oleme jõudnud? 80 kooli on vähe, kui võrrelda koolide koguarvuga. Üldise liikumisharrastusega tegeletakse viimastel aastatel osa õpilaste seas rohkem, seoses huvihariduse toetusega. Te ju teate eelmise Riigikogu hiljutist otsust 15 miljoni kohta. Kaks valdkonda, mis kõige rohkem kasvasid, olid tehnika ehk peamiselt IT ja robotika ning sport. Spordivalikute laienemine treenerite kohapeale viimisega on olnud üks võimalusi. Nii et lisaks koolis toimuvale kehalisele kasvatusle on huvihariduse võimaluste laiendamine just kohapeal ka märgiline, eriti seal, kus koolibuss viib lapsed koju. Nii et see huvihariduse, huvikoolide, spordikoolide ja -klubide suurem kaasamine koolis ja valikute rohkus on ka oluline, sest mõned valdkonnad võivad olla lastele veel teadmata. Kohalik omavalitsus kompenseerib, seal ei ole kohatasuküsimust, aga lapsed lihtsalt ei tea, kui vahvaid valikuid on, ja nad ei oskagi kodus neid küsida. Nii et need sammud on võib-olla kõige olulisemad, huvihariduse kaasamine ja kehalise kasvatus ümbermõtestamine kõige laiemas mõttes.

12:55 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Täpsustav küsimus, Jüri Jaanson, palun!

12:55 Jüri Jaanson

Tõepoolest, olen teiega nõus, et huvihariduse kaasamine haridussüsteemi on üks võtmeteemasid, kaasa arvatud see haridussüsteemi hindamine. Aga just huvihariduse kohta ma küsingi. See on tõesti riigi väga tugev tugi, see huvihariduse ja laiemalt huvitegevuse toetamine või selle täiendav rahastamine. Huviharidusele jagati 2017/2018 peaaegu 20 miljonit eurot. Üks küsimus tekib siin sellest, kui me räägime, et sel aastal peaks huvitegevusele jagatav summa olema 15 miljonit eurot, aga Rahandusministeeriumi lehelt ma loen, et seda on 14,3 miljonit. Ma ei tea, millest see vahe tuleb, aga see pole põhiküsimus. Seda tahaks ka teada, miks see nii on, aga küsin pigem niiviisi. Ma olen saanud noortespordiorganisatsioonidelt infot, ja ka treeneritelt, et huvihariduse ja huvitegevuse raha ei jõua alati piisavas mahus või piisavalt hästi sihtrühmade kätte. See on see probleem. Tahan uurida pigem seda, milliseid kitsaskohti te ise näete huvitegevuse toetamises ja kas teil on ülevaade ja arusaam, kas huvihariduseks eraldatud summad on tegelikult sihtgruppide kätte jõudnud, ja mida annaks paremaks teha.

12:57 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh! Kõigepealt ütlen, et kui teil on mõni hetk aega, siis Eesti Noorsootöö Keskuse kodulehel (siin Riigikogu saalis vist mõned küll ütlesid, et selle peaks laiali saatma, kuid siiski tegeldakse seal selle teemaga kogu südamest, seal on väga head noored inimesed) võib lihtsalt huvi pärast iga piirkonna – kui teil on huvi mingi maakonna vastu – ja iga valdkonna eraldi läbi analüüsida. Nad on kõik oma andmed sinna sisestanud, viimased 15 kuud on seda toetust rakendatud. Sealt saab võib-olla andmestiku kõige paremini kätte, sealt saab andmed ka valdkonnapõhiselt, näiteks saab spordi eraldi välja võtta ja vaadata.

Nüüd võimaluste laienemisest. Võimalused on laienenud enam kui 60%. Kui mõelda selle raha hulgale, mis on suhteliselt väike, siis on näha, et see hüpe on väga suur. Põhjus on selles, et Riigikogu sel hetkel, kui ta seda kultuurikomisjonis menetles, pani eraldi sihiks laienemise. Seega pidi leidma kas uue sihtrühma või leidma kõrvalejätud noori. Mõnes piirkonnas on neid geograafilisel põhjusel, näiteks oli suurtes valdades mõni piirkond huviharidusega katmata, või oli selleks mingi valdkond, eriti IT, aga ka mõnes spordivaldkonnas ei olnud võimalusi pakutud. Lisaks on siin mõned sihtrühmad, eriti vanuses 13–17 on kõige väiksemad valikud. Need olid suunised, mida Riigikogu andis. See on see põhjus, miks valikud hüppeliselt laienesid.

Kitsaskoht on täpselt see, mida te mainisite, et aga olemasolevad treenerid ütlesid, et nemad ei saanud

konkreetselt midagi. Tuli võib-olla neli jalgpalliklubi juurde – jalgpallis laienesid võimalused kõige rohkem –, aga mõni treener, kellel olid väga vahvad grupid juba olemas, toetust ei saanud. See ongi kõige olulisem kitsaskoht, kuidas väärtustada olemasolevat, mitte ainult leida uusi sihtrühmasid, ja kuidas leida kompromiss, et viitsitaks tegeleda ka nende noortega, kes on võib-olla kõrvale jäetud, või selles kõige keerulisemas vanuses lastega, teismelistega, kelle puhul peab võib-olla mõne muu teemaga veel tegelema. Need olid kaks dilemma, mida Riigikogu ette andis, aga samal ajal tuleb väärtustada ka olemasolevaid treenereid. See on see kõige suurem väljakutse järgmistel aastatel, kui me seda raha jagame.

Summade vahe täpsustan ka ära. See on tekkinud sellepärast, et 2,5% jäeti üleriigiliseks tegevuste toetamiseks. See 2,5% on seaduses eraldi välja toodud.

13:00 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kristina Šmigun-Vähi, palun!

13:00 Kristina Šmigun-Vähi

Aitäh, lugupeetud istungi juhataja! Austatud minister! Meil on olnud viimaste nädalate jooksul päris palju võimalusi viibida koos kohtumistel, kus on arutatud eri teemasid. Kuidagi on kõrvu jäänud, et noortel ja lastel on ikka väga palju stressi ja pingeid. Teadlased on kindlaks teinud, et sportimine, väljas liikumine, üldse väljas mängimine ja aktiivne olek maandab neid pingeid ja aitab veel kaasa, et lapsed oleksid sotsialiseeritud jne. On ka teada, nii nagu te juba mainisite, et Liikuma Kutsuv Kool – väga tore programm, Tartu Ülikooli loodud – aitab väga palju kaasa. Kas koolid soovivad sellega ühineda? See on juhtkonna otsus, kas nad ühinevad sellega või mitte. Tegelikult meie kui riik anname võimalused ja siis, lapsed, olge tublid ja kasutage seda kõike ära. Minu küsimus ongi: kuidas haridusministeerium sellesse kõigesse panustab?

13:01 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Ma proovisin seda esimesele küsimusele vastates öelda. Kõigepealt, loomulikult on liikumislabor meie partner, ta on samal ajal ka Sotsiaalministeeriumi ja Kultuuriministeeriumi partner. Ta on olnud väga aktiivne, tutvustamaks oma tegevust koolides. On väga erinevaid nüansse, kuidas kool võib liikumise abil kogu koolipäeva, kogu tegevuse ümber mõtestada. See on palju laiem teema, kui võib-olla esialgu tundub.

Kuidas ministeerium panustab? Loomulikult õppekava arenduse mõttes. Aga nagu ma ütlesin juba esimesele küsimusele vastates ja kordan veel kord, et on tuliseid toetajaid, et kehaline kasvatus ümber mõtestada laiemaks liikumisharrastuseks, ja sellel on tuliseid vastaseid. See on see põhjus, miks seda ainekava endiselt arutatakse. Lõplikku otsust ei ole tulnud.

Ka on palju aastaid arutatud, kuidas ja mis ulatuses kehalist kasvatust hinnata ning kuidas tunnustada üldse üldist liikumist. Aga teie tõstatasite teema, kuidas noori kõige laiemas mõttes liikuma panna. Jah, siin ei ole uut ja huvitavat tõde, sest kahjuks kõik näitajad näitavad, et noored liiguvad aina vähem. Liiguvad need, kes käivad trennis või tegelevad spordiga, aga üldine perega koos väljas viibimise aeg lapsepõlvest alates on märgatavalt vähenenud. Need noored, kes ei ole kaasatud otseselt huvitegevusse, kipuvad täiesti kõrvale jääma. Meil on loomulikult kohustuslik kehaline kasvatus. Enamik koole on toonud lisaaine puhul juurde lisapunkte. Kasutatakse neid õppevorme, kus see on vähegi võimalik: õuesõppe eri võimalused, kas või minnakse lähedal olevasse parki, RMK on teinud ära tohutu töö keskkonnahariduses, et viia noori välja. Õuesõppe päevad on olemas, aga jah, selline üldine liikumine tuleneb paljus ka kodust ja arusaamast, kui palju üldse värskes õhus olla tuleks. Seda on kahjuks – kõik uuringud seda näitavad – pigem vähem.

13:04 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

8. 13:04 Energeetika

13:04 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Riina Sikkutil küsimus keskkonnaminister Rene Kokale. Palun!

13:04 Riina Sikkut

Aitäh, hea esimees! Hea minister! Eestis on viimastel aastatel väga palju analüüsitud meie süsinikuheidet, seda, millistest sektoritest see tuleb. Tegemist on väga huvitava pildiga. Selle põhjal tehakse eri valdkondades, sh näiteks põllumajandusministeeriumis oma plaane, kuidas liikuda süsinikuneutraalse majanduse poole, mis minu jaoks on olnud väga huvitav. Eelmisel nädalal kuulsime Euroopa Liidu asjade komisjonis, kuidas põllumajandusministeerium kavandab oma meetmeid. Ma sain aru, et kõik need asjad, mida plaanitakse, parandavad mullaviljakust. Need aitavad ka rohkem süsinikku siduda, aga nende eesmärk on suurem mullaviljakus ja parem saagikus ning ühtlasi aitavad nad täita kliimaeesmärke. Nii on ilmselt paljudes sektorites. Majandusministeeriumi puhul, transpordi puhul tähendab see, et ühistransport liigub väiksema süsinikuheite poole, seda, et meil on puhtam linnaõhk, tervisekasu on suurem. Nii et kliimaeesmärkide täitmine võimaldab meil tegelikult teha sisulisi parandusi väga paljudes sektorites. Energeetika on ikkagi see, kust praktiliselt kogu meie süsinikuheide tuleb. Teie olete öelnud, et kliimaneutraalsuse eesmärk on tegelikult väärt eesmärk, küsimus on lihtsalt selles, mis tempoga me suudame süsinikuneutraalsuse poole liikuda. Sellest tulenevalt ma küsingi: kas teie senistest väljaütlemistest tulenevalt võin ma loota, et te seisate vastu plaanile kulutada praegu sadu miljoneid n-ö eelmise sajandi tehnoloogiatele, nagu õlitehased ja rafineerimistehas?

13:06 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh, hea küsija! Tunnustan kindlasti väga asjakohase küsimuse ja teemaga hästi kursis olemise eest. Jah, tõsiasi on, et sinnamaani, kuni saab vabaneda põlevkivienergeetikast, on veel minna ja on vaja otsuseid teha. Tõsiasi on ka, et ega see eelrafineerimistehas, millest te rääkisite, ei ole otseselt mingisugune maailma ja kliimat päästev tehas. Ma ei hakka teile siin vastupidist väitma. Küll aga on selge, et riigil on vaja oma arengutes edasi minna ja leida lahendusi, kuidas tulla aegamööda välja põlevkivi kasutamisest ning leida ökonoomsemad ja kasulikumad lahendused kui tänane põlevkivi ahju ajamine. Eks see põlevkiviõli rafineerimise tehas ole üks neid asju, mille abil saab liikuda selle poole, vähendades ühest küljest põlevkivi ahju ajamist ja teisest küljest tekitades puhvri, et 2050 või 2030 saavutada kliimaneutraalsus. Nii kurb kui see ka ei ole, me paljuski räägime tihti, et me soovime küll alternatiive nii päikeseenergia kui ka tuulikute kujul, aga – enne oli ka üks selline küsimus just – tõsiasi on ikkagi see, et me tihti räägime sellest, aga kui kuskile tahetakse rajada kas uut tuuleparki või päikeseenergiaparki, siis on inimesed väga vastu. Tehke küll, aga tehke kuskile mujale, mitte minu kodu lähedale! Siin ei ole lihtsaid lahendusi. Tõtt-öelda ma arvan, et mitte ainult Eestis ega ka Euroopas, vaid ka mujal väga paljud riigid tegelikult ei tea, missugused tehnoloogiad tulevad aastal 2030 ja edasi. Tehnoloogiad arenevad. Ma loodan küll, et me ühel päeval suudame tänase süsinikuprobleemi pöörata inimkonnale kasu toovaks, me suudame leida need tehnoloogiad – lootust on, nendega tegeletakse –, et saada ükspäev hakata süsinikku nendetsamadest korstnatest püüdma ja väärima. Need väljakutsed on igal juhul keerulised mitte ainult Eestile, vaid kõigile Euroopa Liidu riikidele, aga anname endast parima, et puhtama looduse poole liikuda.

13:08 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Riina Sikkut, täpsustav küsimus, palun!

13:08 Riina Sikkut

Aitäh! Mul ongi väga hea siit jätkata. Ma tahtsingi küsida n-ö uute tehnoloogiate kohta. Ma arvestan lihtsalt seda, et investering vanasse tehnoloogiasse on väga suur, kui panna see näiteks võrdlusesse kogu meie teaduse rahastamisega. Aga kui seesama raha suunata teadusesse, et meie teadlased töötaksid välja neid uusi tehnoloogiaid, räägiks selles kaasa? Ma ei oska isegi ette kujutada, mida põlevkivist võiks veel toota peale õli. Võib-olla on veel kümme moodust, kuidas lisandväärtust suurendada, aga me ei anna teadlastele ei rahastust ega piisavat tuge või motivatsiooni, et nad saaksid seda teha. Mida te sellest arvate, kui suunata see raha vana tehnoloogia toetamise asemel uute tehnoloogiate väljatöötamisele?

13:09 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Üks ei välista teist. Põlevkivi on päris palju uuritud ja tuleb ka edasi uurida ning leida võimalikke alternatiive, mida põlevkivist veel saab toota peale elektrienergia. Küll aga on mul hea meel öelda, et ma olen võtnud ja olen võtmas väga jõuliselt Keskkonnaministeeriumis seda rolli, et juhtida Eestis vesinikutehnoloogia tuleviku vaatamist ja selle ala kaardistamist, tuua laua taha kõik Eestis vesinikuga kokkupuutuvad nii teadlased kui ka spetsialistid ja minna sellega edasi. Mul on kindlasti usku sellesse, et vesinikutehnoloogia on üks tehnoloogiaid, mis tulevikus aitab meid edasi CO₂-neutraalsema ühiskonna poole. Seda ma kindlasti eest vean ja sellega me edasi läheme, et kaardistada ära Euroopa parimad võimalikud praktikad ja neid Eestis tulevikus rakendama hakata ning tutvustada ka Riigikogu liikmetele, kui me selleni jõuame.

13:10 Esimees Henn Pölluas

Aitäh! Annely Akkermann, palun!

13:10 Annely Akkermann

Suur tänu, hea juhataja! Suur tänu, lugupeetud minister, huvitavate vastuste eest ja ka vesinikuenergiateema valitsuse lauale tõstmise eest! Aga ma küsin tuuleenergia problemaatika kohta. Te eelmises punktis vastasite Ida-Virumaa ja riigikaitseliste piirangute teemal, aga meile eile esitatud dokumentides räägitakse ka looduskaitselistest piirangutest, peamiselt uute looduskaitsealade moodustamisest ning olemasolevate alade tsoneerimisest või laiendamisest. Need uued ja laiendatavad looduskaitsealad vähendavad tuuleenergia tootmiseks sobilikke alasid. Üks võimalusi nende kahe vastandliku poole omavahel sobitamiseks on see, et kaitstavate loodusobjektide kaitse alla võtmisel kaalutakse ka alternatiivseid asukohti väljaspool tuuleenergeetika tootmiseks sobilikke alasid või tuuleparkide ja kaitsealade kooseksisteerimist. Kas te olete nõus ikkagi tuuleparkide arendajaid ja looduskaitse osakonna töötajaid ühise laua taha ühiselt seda kaarti uurima suunama, et üks ei välistaks teist ja üks teisele kaikaid kodaratesse ei loobiks?

13:11 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Ma arvan, et iga tervelt mõtlev inimene saab aru, et koostöökohti tuleb leida. Me ei saa lihtsalt tuimalt sõita üle inimestest või väga kerge käega mõne asja tagasi lükata, isegi mitte arutelu alustades. Ma toetan loomulikult seda, et tuuleparke tuleks Eestis juurde, et meil toimuksid laiapõhjalised läbirääkimised ja inimesi julgustataks, et leida lahendusi probleemidele nii inimeste vahel kui ka ettevõtjate või riigi ja looduse vahel. Need ongi väga rasked protsessid ja lahendused sünnivadki väga pika ajaga. Aga üks asi, millest ma olen oma ametisoleku ajal palju rääkinud, millest ma olen kogu aeg rääkinud ja räägin edasi, on see, et ükskõik, kas me räägime mõnest tuuleenergia arendajast, räägime kellestki, kes kaevandab või soovib kaevandada maavarasid, räägime mõnest tehasest, näiteks tselluloositehasest, siis meil on Eestis juhtunud natukene niipidi, et avalikku arutelu on minu arust olnud vähe. Mul on tõsiselt hea meel selle üle, et kodanikuühiskond on Eestis minu arust viimase viie või kümne aasta jooksul väga jõuliselt arenenud. Ma ütlen seda täiesti siiralt. Ma võin öelda ka seda, et ministeeriumis me oleme kaasanud ja kaasame noori protsessidesse, et nad oleksid kaasas. Siin on oluline see, et ettevõtjad ja arendajad, ka riik ja ministeeriumid suhtleksid nende kogukondade ja inimestega, et me ei läheks mingite ettepanekutega piltlikult öeldes lauda alles siis, kui meil on mingid otsused vastu võetud, vaid me arutaksime protsesse juba alguses. Miks mitte ka leida lahendusi selleks, kuidas see pöörata kohaliku kogukonna kasuks ja mitte ainult selles mõttes, et ettevõtja toodab meile vajalikku roheenergiat, vaid et oleks ka mingisugune tagasiside näiteks kas või rahalises väärtuses nendele inimestele. Ma olen seda näidet juba toonud. Kui ma kunagi kooliajal Saksamaal praktiliselt olin, siis selles piirkonnas oli ka üks tuuleenergiapark. Kohalikega rääkides selgus, et nad olid algul väga selle vastu olnud, aga arendaja rääkis inimestega, nad otsisid võimalusi, need inimesed said soodsamatel tingimustel osaluse selles ettevõttes, pärast said osta soodsamalt ka veel osakuid juurde. Ehk me peame inimestega suhtlema. Ettevõtjatel on tarvis ka selles mõttes mõelda võimaluste piires rohkem nendele lahendustele, kuidas inimesi kaasa tuua, et inimesed ei peaks võtma enda kanda näiteks ainult seda visuaalset reostust: voolupool on hea, elektripool on hea, aga võib-olla harjumuspärane väljavaade kaob ära. Siin on see koht, kus meil tuleb rohkem rääkida, ka ettevõtjatel, pingutada selle nimel, et leida kompromisse ja katsuda leida inimestele sobivad lahendused. Muidu me avastame, et me kõikide asjade üle vaidleme kohtus.

13:14 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

9. 13:14 Haridus- ja Teadusministeeriumi eelarve

13:15 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Aivar Sõerd ning vastab haridus- ja teadusminister Mailis Reps. Palun!

13:15 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Austatud minister! Eile andis valitsus pressikonverentsi, kus tutvustati järgmise aasta riigieelarvet, täna antakse see ka pidulikult üle. Eelarve seletuskiri vajab veel läbitöötamist, ta on küllaltki raskesti arusaadav, aga ma küsin üldise küsimuse. Teatavasti, kui valitsus eelarvet tegema hakkas, siis olid ees ainult nagu miinused, me saime rääkida puudujäägi eesmärgi täitmisest, ja siis oli vaja eelarves ruumi teha, selleks et võimaldada palgatõuse, ka õpetajatele. Te rääkisite ka meedias, et on ebameeldiv üllatus, et ministeeriumid peavad hakkama kärpima. Tegelikult me nüüd räägime sellest, et kärpeid ei olnud, olid tulude-kulude ümbertõstmised ja manööverdamised. Te ise ütlesite, et teie valitsemisalas pidi ka üht-teist tegema, mingeid remonte edasi lükkama. Kuna eelarve seletuskiri sellele vastust ei anna, siis ma küsingi, milliseid manööverdamisi – või kärpeid, kuidas te ise tahate nimetada – tuli teie valitsemisala eelarves teha, selleks et teha ruumi palgatõusudele ja muudele jooksvatele kuludele.

13:16 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Suur aitäh väga mõistva küsimuse eest! Tõesti, kui riigil on see ambitsioon, et ta headel aegadel kogub võimalusi halbu aegu üle elada, siis võib-olla selline keskmine inimene Eesti Vabariigis sellest päris täpselt aru ei saa, sest kui majandus kasvab, siis kõik tahaksid ju kulutada. Aga jah, meie eelarve on väga konservatiivne ja nii me sellesse ka suhtume.

Haridusvaldkond ja teadusvaldkond olid selles mõttes loomulikult eelisseisus, et koalitsioon tõi väga selgelt välja, et siseturvalisus ning haridus ja teadus on prioriteedid. Kohe sel hetkel, kui arutati, milliseid kokkuhoiukohti on, siis eraldi protokolliti, et sellised valdkonnad nagu haridus ja teadus jäaksid kokkutõmbamisest kõrvale. Minu ministeerium, kus on neli suurt valdkonda – keel, noored, teadus ja haridus –, vaatas tõesti investeeringud üle, nii need, mis on otse Haridus- ja Teadusministeeriumi valdkonnas, kui ka need, mis tehakse riigihalduse ministri ja RKAS-i kaudu. Peangi ütleva, et võib-olla kõige rohkem unistusi tuli edasi lükata ja oodata järgnevaids otsuseid RKAS-i valdkonnas. Ma kinnitan teile, et neid oli mitme miljoni jagu, aga kuna selliste ootuste mittetäitumine tekitab alati pettumust, siis võib-olla ei ole kaunis neid välja öelda. Nii nagu konkurssidel ei öelda välja inimesi, kes ei osutu valituks, ütleks ma ka nii, et mitmed kutseharidusobjektid jäävad veidi ootele.

13:18 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Aivar Sõerd, täpsustav küsimus, palun!

13:18 Aivar Sõerd

Aitäh! Austatud minister, tänan muidugi selle vastuse eest! Eks me eelarve edasise menetlemise käigus, kui te tulete rahanduskomisjoni, vaatame neid asju natuke detailsemalt. Aga ma küsin veel siia juurde. Rahandusminister Martin Helme ütles sedasama teemat kommenteerides ja vastates küsimusele, kuidas tehti eelarves ruumi valimislubaduste täitmise ja muude asjade jaoks, et riigisiseste vahendite asemele, ühesõnaga, kulutuste asemele, milleks olid varem planeeritud riigisisest eelarvevahendite, pandi euroraha ehk Euroopa Liidu eelarvest eri projektidest saadav raha. Kas selliseid asendamisi oli ka Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalas?

13:19 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Jah, üks suurem objekt, mis on võib-olla kõige enam teada, on kaunite kunstide kool. Kaunite kunstide kooli jaoks olid tõesti planeeritud riigieelarvelised vahendid, aga selgus, et ta kvalifitseeruks väga hästi tulemusreservist raha saamiseks. Tulemusreservi otsus tuleb aasta lõpus. Tõesti, hetkel on kaunite kunstide kooli investeering, mille suurus on mitukümmend miljonit, planeeritud tulemusreservi rahast.

13:20 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

13:20 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Mulle väga meeldib teie eelarveprotsessi kirjeldus, kuidas rasketel aegadel tuleb kokku hoida. See tõi mulle meelde ühe lapsepõlvelaulu, mis kõlas umbes niimoodi: "Mamma-mamma, see poiss on jälle siin, kes mulle suhkrusaia tõi ja ise ära sõi." Auväärt peaminister istub teie kõrval, ta juhtis ka eelmist valitsust. See, mida me täna siin saalis naudime, on tegelikult auväärt peaministri ja tema meeskonna korraldatud. Kui ma teie eelmisest vastusest õigesti aru sain, siis te olete väga uhke selle üle, et õpetajate palk on nende valitsuste ajal igal aastal 100 eurot tõusnud, kolm aastat järjest. Nüüd on vist õpetajatel loota 65 eurot. Kui ma väga ei eksi, siis see näitab, et õpetajate palga tõusul on ju nokk kogu aeg all. "Nokk all" tähendab seda, et kui me mõtleme protsendile eelmise aasta sissetuleku või palga puhul ning paneme sinna 100 eurot igal aastal juurde, siis oh õnnetust, see palgatõusu protsent kuivab kokku. Kas ma arvutasin õigesti või valesti?

13:21 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh, hea küsija! Eks võib ju igatepidi võtta. Opositsioonis olles tuli ju ka väga heade uudiste korral ikka välja mõelda, kuidas võiks seda negatiivses valguses näidata. Muidugi võib öelda, et üldine majanduskasvu kiirenemine tõstab veel rohkem ootusi ja alati võiks palk rohkem tõusta. Loomulikult! Mida saan mina haridus- ja teadusministrina rohkem kiita kui seda, kui haridus- ja teadusvaldkonda antakse veel rohkem vahendeid ja õpetajate palga tõus on veel kiirem. Seda me kõik koos tervitaksime. Aga eks me ole läbirääkimistega jõudnud nii kaugemale, nagu hetkel on võimalik. Loomulikult, haridustöötajate liit õpetajate ametiühingu poole pealt, kohalikud omavalitsused ja riik – kõik sooviksid haridusse rohkem raha suunata. Eks me siis peame üheskoos selle nimel tööd tegema, et näiteks kohalikud omavalitsused, kelle tulubaas ka ju 2020 märkimisväärselt suureneb, võib-olla ka omalt poolt suunaksid lisavahendeid haridusse. Eks me koos seisame selle eest.

13:22 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

10. 13:22 Kliimaneutraalsus

13:22 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on küsimus Jevgeni Ossinovskil ja vastab keskkonnaminister Rene Kokk. Palun!

13:22 Jevgeni Ossinovski

Aitäh! Lugupeetud minister! Viimase poole aasta jooksul on lõpuks tõsisem kliimateemade arutelu ka Eestisse jõudnud. Kliimamuutuste katastroofilisi tagajärgi ei ole enam võimalik maailmas mitte märgata. Kodanikud üle maailma ja ka paljud valitsused nõuavad tõsist ja kiiret reageerimist. Ma tahan teid kindlasti tunnustada selle eest, et erinevalt oma partei juhtperekonnast teie ei eita, et inimtegevusel on oma roll kliimamuutustes. Aga te olete öelnud, et te ei ole veendunud, kui suur see roll on, ja ühes intervjuus olete öelnud, et selline ülemäärane alarmism kliimamuutuste teemal on asjatu: "Selliste ägedate tsitaatide taha peab ka vaatama, et mis see põhjus on. Et kes tahab saada ajakirja esikaanele või kes ja miks selliseid rohkem ja vähem morbiidseid avaldusi teeb."

Maailma teaduse peaaegu sajaprotsendiline koosmeel on väljendatud IPCC ehk valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli raportites, millest viimane ütleb – ja mitte esimest korda –, et just nimelt inimtegevuse tulemusel on kliima globaalselt soojenenud ligi kraadi võrra preindustrialse ajaga võrreldes. Tsiteerin viimast raportit: "Inimtekkeliste emissioonide põhjustatud soojenemine, mis tänaseni on toimunud, jääb kestma sajanditeks või aastatuhandeteks, tekitades pikaajalisi muutusi kliimasüsteemis." Maailma teaduslik konsensus – tõesti on vaid mõni üksik eriarvamus – on see, et praegused kliimamuutused on suuresti inimtekkelised ning kui me kiiresti ja väga põhimõtteliselt oma ühiskonda muutma ei hakka, on tulemused nii inimkonnale kui ka looduskeskkonnale katastroofilised.

Teie ütlete, et te ei ole veendunud, kui suur osa on inimkonnal kliimamuutustes. Sellest tulenevalt on mul küsimus. Kas te seate kahtluse alla IPCC raportite aluseks oleva globaalse kliimateaduse järeldused ja millisele teaduslikule informatsioonile tuginedes te seda teete?

13:24 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh, hea küsija! Nagu te ise ka viitasite, siis tõesti on teadlasi erinevate arvamustega. Üldiselt mulle tundub, et me leiamegi iga küsimuse lahendamisel väga lugupeetud teadlasi arvamustega nii ühelt poolt kui ka teiselt poolt. Tõsiasi on, et kliimamuutustega tuleb tegelda ja tuleb liikuda selle poole, et inimese mõju vähendada. Me teame ju väga hästi, et inimeste arv on aastaks 2025 peaaegu neljakordistunud, 2 miljardilt jõuab see varsti-varsti 8 miljardi peale. Tõsiasi on, et üks inimene juba rahvaarvu kasvamise tõttu jätab oma jälje ka kliimale. Ma olen seda meelt, et me peame edasi tegutsema selle nimel, et CO₂ heidet vähendada, aga ma kindlasti ei ole valmis kivisse raiuma, et see puhtalt ainult inimtekkeline probleem on. See, ma arvan, läheb ka natukene ajaloolaste valdkonda. Vaadake, mis on kliimaga toimunud viimase 800 aasta jooksul. Ma tahan lihtsalt öelda, et peab vaatama suuremat pilti. Meil on olnud soojemaid ja külmemaid aegu ka varem. 1970-ndatel – ma kuskilt lugesin – räägiti võimalikust jähkumisest ja väikesest jääajast. Ma arvan, et lepime ühiselt kokku, et ka Eesti riik koos Euroopaga astub samme CO₂ heite vähendamise suunas, aga teeme seda mõistlikult, nii et meie majandus ja inimesed ei satuks liiga suure surve alla.

13:26 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Täpsustav küsimus, Jevgeni Ossinovski, palun!

13:26 Jevgeni Ossinovski

Suur tänu! Selles see küsimus ju tegelikult seisnebki, et tulenevalt või sõltuvalt sellest, missugusele teaduslikule informatsioonile tuginedes kui kriitiliseks olukorda hinnatakse. Sellest ju automaatselt või loogiliselt järeldub see, kui olulisi samme peetakse vajalikuks astuda, ja kui seatakse kahtluse alla olukorra tõsidus, siis loomulikult võib vastata ka sellisel viisil nagu teie, et üks me siis vähehaaval vähendame ja teeme seda mõistlikult. Minu hinnangul on väga oluline aru saada, millise maailmapildiga te selles küsimuses opereerite. IPCC, mis siiski koondab – ma rõhutan veel kord – globaalset parimat teaduslikku teadmist, ma võiks öelda, et teaduslikku konsensust, niipalju, kui seda selles küsimuses eksisteerib, on väga ühemõtteline ja ütleb selgelt, et tegemist on inimtekkelise mõjuga. Tegemist on inimtekkelise mõjuga! Viimane globaalse soojenemise periood, 19. sajandist tänaseni preindustriaalse tasemega võrreldes, on valdavalt olnud inimtegevusest põhjustatud. Teie ütlete, et on mingeid teadlasi, kes ütlevad teistmoodi. Ameerika Ühendriikides on olemas väga väike, aga häälekas teadlaste hulk, kes ütleb, et maakera on siiski lapik, ta on siiski lapik, see muu on kõik olnud üks suur vandenõu ja vale. Kahtlematult, maailm on suur ja ka teadlasi on erinevaid. Mina küsin teie käest konkreetselt. Te rääkisite, et te olete midagi lugenud ja teil on millegipärast kujunenud skepsis globaalse teadusliku fakti suhtes. Millele see tugineb? Millised on need autoriteetsed teaduslikud allikad, millele tuginedes te ütlete, et tegelikult ei ole teil kindlust selles, et inimene vastutab selle ühekraadise globaalse soojenemise eest, mis preindustriaalse ajaga võrreldes tänaseks on toimunud?

13:29 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Igasuguseid uuringuid võib teha lõpmatuseni. Nagu ma enne ütlesin, neid võib tellida täpselt nii, kuidas me soovime, kes mida tellib, see nii ka saab. Millele mina tuginen? Ma tuginen oma elu jooksul omandatud teadmistele ja arusaamisele maailma toimimisest. Ma ei ole kuskil öelnud, et inimesel ei ole seost CO₂ emiteerimisega, seega ei ole mõtet hakata selle koha pealt juuksekarva pooleks ajama. Eesti on astumas samme selles suunas, et minna jõuliselt CO₂ vähema emiteerimise suunas, räägime siin ka raudteede elektrifitseerimisest ja muudest asjadest. Tõsiasi on ka see, et kogu maailma CO₂ emissioonis on Eesti osalus 0,05%. Ma arvan, et valitsus peabki tegema tarku ja tasakaalukaid otsuseid, liikudes küll võimalikult suurte sammudega õiges suunas, aga samas ei tohi oma ühiskonda ja tootmist ka ebamõistliku surve alla panna.

13:30 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

13:30 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Nüüd te rikkusite tänase päeva ära. Haridus- ja teadusminister Mailis Reps meiega kohtumisel just viitas erinevatele uuringutele. Me eeldasime, et need on neutraalsed, aga tuleb välja, et kes uuringu tellib, see siis maksab selle muusika eest ja see muusika kõlab täpselt nii, nagu vaja. See tähendab, et see debatt siin saalis muutub üsna mõttetuks. Aga minu küsimus ei olnud mitte selle kohta. Kui rääkida kliimaneutraalsusest, siis kindlasti me püüame ja tahame hinnata ka oma võimalikku jalajälge. Eile juhtusid inimesed vaatama ühte saadet, kus oli selline väide – ma ei tea, kas see on tõene või mitte, aga mõte oli selline –, et kui võtta kas või seesama elektritöukeratas, siis tema jalajälg on kaks korda väiksem kui autol, aga kui panna autosse kaks inimest, siis on nad jalajälje mõttes võrdsed. See küsimus on jätkuküsimus, mida inimesed on ka küsinud, olles lugenud infoportaale või teatmikke. Teine selline kurioosum on seotud diiselautodega. Diiselautodele on selgelt kuulutatud globaalne sõda. Inimesed küsivad, et kui nad vaatavad uute autode CO₂ näitajat, siis neil tekib arusaam, et diiselautod on kas samaväärsed bensiiniautodega või hoopis paremad. Kas teie ministrina olete osalenud sellistes diskussioonides, kus üks jalajälg asendatakse teisega ja küsimus ei ole nagu kasumis, vaid nullmängus? Kust need teadmised tulevad ja mis on teie isiklik seisukoht selles asjas? Kindel on see, et kui me siin maakera peal eksisteerime, siis kindlasti meie mõju kliima globaalsele soojenemisele on olemas, küsimus on ainult selles, kui suur ta on ja kas me suudame seda neutraliseerida.

13:32 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! Absoluutselt õige täheldus. See vajab kindlasti rohkem analüüsimist, kas diiselauto ikka on nii halb, kui me räägime, ja kas elektriauto on nii hea, nagu meil palju räägitakse. Tõsiasi on, et seda analüüsi oleks rohkem vaja. Millest on vähe räägitud ka elektriautode puhul, on asjaolu, et kui viiakse vana auto ära, siis omanik saab selle eest kuskilt romulast või Kuusakoskist 150–300 eurot, kuid esimese põlvkonna elektriauto puhul võib juhtuda, et omanikul tuleb maksta 1000–2000 eurot avariilise auto äraandmise eest. Ehk mõte on selles, et kindlasti vajab see analüüsimist, mis on kõige õigem suund, kuhu poole edasi minna. Nagu ma enne ka ütlesin, et oleks alternatiive elektrile, siis vesinik tehnoloogia eestvedamise oleme võtnud enda peale. Ma kindlasti hoian ka vesinik tehnoloogia arengud pildil. On vaja saada täna kasutatavate bensiinimootoriga autode, diiselautode ja elektrisõidukite võrdlus, et saada selgemaks pilt, mis siis tulevikus kõige mõistlikum on.

13:33 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

11. 13:33 Eestikeelne haridus

13:33 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena on Heidy Purgal küsimus haridus- ja rahandusminister Mailis Repsile. Palun!

13:34 Heidy Purga

Haridus- ja teadusminister Mailis Repsile on küsimus, rahanduse juurde ei ole ta vist veel jõudnud. (H. Põlluaas naerab.) Aga aitäh, hea istungi juhataja! Lugupeetud minister! Mart Helme tutvustas üleeile siin puldis kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Ta viitas korduvalt nii kodakondsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu tekstile kui ka PGS-i eelnõule 57, mis puudutab n-ö eksamite ärakaotamist ja kodakondsust üheskoos. Tsiteerin ühte tema vastust: "... te teate, et me kavatseme võrdsustada põhikooli lõpueksamitena sooritatud eesti keele ja kodakondsuse tundmise eksamid kodakondsuse saamiseks vajalike eksamitega. Järelikult, kuna kõigil Eestis on põhikoolihariduse kohustus, siis täiesti selgelt ka need eksamid sooritatakse ja need eksamid lähevad arvesse kodakondsuse saamisel." Seevastu kodakondsuse seaduse algtekst ütleb, et keeleeksamit ei pea sooritama see inimene, kelle üks vanematest on Eesti kodanik. Kas ja kuidas need kobarasse liidetud seadusemuudatused oma nõuetes kattuvad? Või nad ei kattu? Millistes osades nad kattuvad ja millistes ei kattu?

13:35 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh! Kodakondsuse seaduses kehtib süsteem, et kui kahel halli passiga lapsevanemal sünnib laps Eesti Vabariigis, siis nad saavad taotleda oma lapsele kodakondsust lihtsustatud korras. Seesama laps, kui ta läheb põhikooli, õpib eesti keelt ja võib-olla läheb lausa eestikeelsesse kooli. Meil on üle 7000 lapse, kes õpivad vene keeles näiteks keelekümbeluseprogrammis, ning ligi 3000 sellist õpilast õpivadki eestikeelses koolis. Nii et hoolimata sellest, mis valikud see lapsevanem hiljem teeb ja mis keeles laps õpib, see ei muuda tema õigust saada lihtsustatud korras kodakondsust.

Järgmine samm, mida siseminister tutvustas, hõlmab neid juhte, kui üks vanem on halli passiga ja teine on muu kodakondsusega. Need lapsed saavad samamoodi põhimõtteliselt sünniga selle õiguse – juhul kui nad ei ole kolmanda riigi kodanikud, sellisel juhul jõustub see alles siis, kui nad on kolmanda riigi kodakondsusest loobunud – ja samamoodi õpivad nad Eesti haridussüsteemis. Loomulikult, alati võib Eestis sündinud laps liikuda koos vanematega ka Eestist välja, nii nagu see laste liikumine ikka toimub. Kuidas need seadused on, koos või lahus? Meie räägime põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatustes olukorrast, kus me ühtlustaksime võimalusi ja jätkaksime võimalust, mis juba on põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses. Ehk kui laps kehtiva seaduse järgi teeb põhikooli lõpus eesti keele eksami, siis seda arvestatakse ka kodakondsuse eksami kohustusliku osana, juhul kui tegemist on põhikooli riigieksamiga – mitte koolieksamiga, vaid riigieksamiga –, kus on kohapeal vaatleja ja seda hinnatakse väljaspool kooli, ning punkte peab olema enam kui 60%. Nii et see lävend on päris tõsine. Riik Vabariigi Valitsuse näol on pakkunud seadusandjale, et põhikooli lõpueksamite korda muudetak, aga me ei tahaks kaotada seda võimalust, mis juba kehtivas seaduses on. Seetõttu tuli ka kodakondsuse seadus uuesti lauale. Juhul kui põhikooli lõpueksami asemel on riiklik 100%-lise lävendiga test, siis seesama võimalus, et laps ei pea hiljem tegema topelteksamit, oleks olemas. Nii et ei, nad reguleerivad erinevaid eesmärgi: üks on see, et ei pea tegema topelteksemeid, ja teine toob välja ühe sihtrühma, et ei taastoodetaks kas kodakondsusetust või teise riigi kodakondsusega inimesi.

13:38 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Liina Kersna, palun!

13:38 Liina Kersna

Suur tänu! Austatud minister! Loen seaduseelnõu 57 teksti. Siin on öeldud, et kui isik on omandanud eesti keeles põhi-, kesk- või kõrghariduse või sooritanud põhikooli või gümnaasiumi lõpetamisel eesti keele eksami vähemalt B1-tasemel, siis on eesti keele eksam sooritatud ka kodakondsuse mõttes. Põhimõtteliselt, kui laps on lõpetanud eestikeelses koolis põhikooli, siis ta juba saabki linnukese kirja, et tema eesti keele eksam on tehtud. Nii et me võiksime rahulikult minna järk-järgult üle eestikeelsele haridusele, eestikeelsele põhikoolile, ja kodakondsuse probleem laheneks. Aga hetkel me justkui sunnime kõiki tegema ühiskonnaõpetuse testi, selleks et need vähesed noored – praegune kogemus näitab, et neid noori on vähe, kes seda võimalust on kasutanud – saaksid põhikooli lõpetamisel kodakondsuse. Kas tuleks kõne alla selline variant, et kui me läheme eestikeelsele õppele üle, siis need, kes lõpetavad põhikooli eesti keeles, saaksidki kodakondsuse?

13:39 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Suur tänu! Eesti keele eksam on kohustuslik nii neile noortele, kes räägivad kodus eesti keeles, kui ka neile, kes räägivad muus keeles. Eesti keele eksamist loobumist ei ole planeeritud. Oli küll mõte muuta võib-olla eksami nimetust, muuta see üleriiklikuks testiks, aga see on tekitanud erinevat vastukaja. Igal juhul see, et kõik lapsed teeksid nii põhikooli lõpus kui ka gümnaasiumi lõpus eesti keele eksami, võiks olla ka edaspidi nii, mis iganes kodust keelt nad siis räägivad.

Eesti keele oskuse nõuete puhul on seadusandja tõesti loonud keeleseaduses ja sellest tulenevalt Vabariigi Valitsuse määrustes sellise süsteemi, et näiteks, kui töökohas on kohustuslik nõuda keeleeksami sooritamist, siis tööandja ei pea seda nõudma, kui noor inimene on saanud eestikeelse hariduse. Seal on tekkinud teatud küsimusi, mida Keeleinspeksioon on palunud seadusandjal kaaluda. Ma usun, et lähiajal me võiksime neid asju kultuurikomisjonis vaadata. Näiteks selles võtmes, et eesti perede lapsed õpivad eri haridussüsteemides, näiteks suursaadikute pered või muud pered. Nüüd on tekkinud olukord, kus näiteks ühe väga vahva suursaadiku perekonna lastel põhimõtteliselt on kohustus keeleksam sooritada, sest nad ei ole Eesti haridussüsteemis kooli lõpetanud ja ühtegi erandit

ei ole keeleseadus ette näinud. Nii et on tekkinud tagurpidi olukord, kus pere on täiesti selgelt eesti perekond, aga lapsed on käinud rahvusvahelises koolisüsteemis, Eestist väljaspool, ning selleks, et siin Eestis jätkata, peaksid ja peavad lapsed tegema eksami. Samuti võib näiteks tuua perekonna, kus räägitakse mitmes keeles ja lapsed käisid Eesti haridussüsteemis ajal, kui ei olnud selgelt öeldud, et kakskeelne kool on eestikeelne kool, inimene valdab aktsenditult eesti keelt, seda küsimust kellelgi ei ole, aga Keeleinspeksioon pidi kuu aega tagasi tegema ettekirjutuse ja inimene peab minema keeleeksami. Sellistest näidetest tulenevalt on selge, et on ka tagurpidi olukordi. Ühtepidi me tunnustame seda, kui sa lähed õppima Eesti haridussüsteemi, ja ütleme, et sa oled tubli, aga teistpidi me oleme tekitanud rahvusvahelises süsteemis probleeme. Nii et igal juhul teen ma ettepaneku kultuurikomisjonis lähiajal need Keeleinspeksiooni ettepanekud läbi vaadata.

13:42 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Sellel teemal rohkem küsimusi ei ole. Lõpetan selle käsitlemise.

12. 13:42 Maade hindamine

13:42 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena küsib Lauri Läänemets ja vastab keskkonnaminister Rene Kokk. Palun!

13:42 Lauri Läänemets

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Lugupeetud minister, ma tänan selle selgituse eest, mis puudutas maa korralist hindamist, mis tulemas on. See on minu arvates tõesti vajalik, sest kohalikes omavalitsustes on olukord, kus see n-ö piir on kätte jõudnud. Ka nendes kohtades, kus võib-olla seda protsenti või määra ei peaks maksimumi peale tõstma, on rahapuudusel seda tehtud. Aga te selgitasite, et kuigi toimub maa hindamine, et saavutada õige tase, seab valitsus kohalikele omavalitsustele piirid maamaksu kehtestamisel. Ma olen üpriski kindel, et mitte ükski omavalitsus ei kehtesta ise maksimumhinda, kuna nemad sõltuvad kohalikest maaomanikest palju rohkem kui valitsus ja kindlasti oskab kohalik omavalitsus oma kogukonna vajadusi palju paremini hinnata kui ükskõik milline ministeerium või ka Vabariigi Valitsus. Mulle tundub, et see on jälle see koht, kus valitsus soovib taas kord kohalikku iseotsustamist piirata ja kontrolli valitsuse kätte koondada, selle asemel et lasta kogukondadel ise otsustada. Miks te siis ei usalda kohalikku kogukonda, et see ise oma elu küsimusi lahendaks ja otsustaks maamaksu määra? Ehk saate ka tuua põhjuseid ja näiteid omavalitsuste kohta, keda ja miks usaldada ei saa?

13:44 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh, hea küsija! Keskkonnaministeerium alles tegeleb ametnike tasandil selle protsessi ja võimalike arengute kokkupanemisega, millega minnakse valitsuskabinetti 2020. aasta jaanuarikuus. Nii et see protsess alles käib. See, millest ma räägin, on selle protsessi üldine kulg, kuhu poole me plaanime liikuda, aga suhtlemine toimub kindlasti ka omavalitsustega, ei ole põhjust karta, et suhtlemist ei toimu. Eks me selgitame välja need suunad, kuidas liikuda ja mis täpselt teha. See protsess on täiesti alguses. See on hakanud oma elu elama. Me oleme selle alguses, aga kindlasti tuleb sellega edasi minna. Osapooli on palju: KOV-id, põllumehed, kinnisvarafirmad, kes müüvad kinnisvara, samamoodi inimesed, kes oma maad müüvad. Siin oli enne küsimus, miks seda siis üldse teha, kui me kohe maamaksu ei tõsta või KOV seda tõsta ei saa. See ei ole ju ainult maamaksuküsimus. Siin on mitmeid huvipooli. Ka tavainimesed, kellel täna puudub juurdepääs kinnisvaraettevõtete andmebaasidele, saavad infot, et olla kursis turuhinnaga oma piirkonnas. Neid tahke on oluliselt rohkem kui ainult KOV-ide maksustamine, aga kindlasti ka KOV-idega sel teemal suheldakse.

13:45 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lauri Läänemets, täpsustav küsimus, palun!

13:45 Lauri Läänemets

Aitäh! Kohalik omavalitsus tähendabki kohalikku iseotsustamist. Selles mõttes ongi see põhimõtteline küsimus, et kui kohalikke inimesi usaldada, siis tuleks neile usaldada ka otsuste tegemine. Aga ma küsin täpsustavalt, kuidas teie hinnangul mõjutab maade hindamine Eesti põllumeest olukorras, kus võib tulla maa hinna kuuekordne võimalik tõstmine, nagu te kardate või väidate, ja järgmise aasta riigieelarves on vähendatud põllumeeste *top-up*i 15 miljonilt 5 miljonile. Kuidas nad siis hakkama saavad?

13:46 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! On ikka üsna vägivaldne kokku siduda need kaks asja, *top-up* ja maade korraline hindamine. Aga ma arvan, et kuna seda maade korralist hindamist pole 18 aastat tehtud, siis on riigil täiesti mõistlik pärast hindamist ikkagi panna ette need piirid, et me ei üllatuks, et Eestis on omavalitsusi, kus maamaks näiteks tõuseb kuus korda. Ma arvan, et on mõistlik koostöös KOV-idega ikkagi pärast seda hindamist startida nii, et me ei pea olema hommikul halva üllatuse ees, et selliseid kohti siiski on.

13:47 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Urmas Kruuse, palun!

13:47 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt minister! Ma püüan selle küsimusega mitte olla siis vägivaldne. Aga kui ma õigesti mäletan, siis ka eelmisel korral olid piirmäärad. Selle linna nimi on Tallinn, kus pärast tekkis suur pahameel, kui Nõmme pensionärid hakkasid mitmeid tuhandeid eurosid maamaksu maksma. Ma ei mäleta, kas siis linnapea oli Jüri Ratas või keegi teine.

Eelmise küsimuse jätkuks maade hindamise kohta ütlen, et on selge, et maa on hinnaline kaup ühte- ja teistpidi. Maaeluminister käis välja väga lennuka idee, et riik peaks hakkama maid kokku ostma ja need, kes riigile maad müüvad, võiksid olla vabastatud tulumaksust. Selleks oli plaanitud 100 miljonit. Aga nüüd me näeme, et üleminekutoetustele ei ole jätkunud 15 miljonit, vaid on kirjas 5 miljonit, mis kindlasti on põllumeestele pettumus. Ma tahan teada, mille taha selle lennuka idee arutelu valitsuses takerdus. Kui eelmisele valitsusjuhile härra Ratasele sai tehtud ettepanek, et põllumajanduskriisi ajal ei peaks riik põllumaad müüma, vaid võiks anda seda kasutada näiteks noortele ettevõtjatele, siis sellele vastati eitavalt. Mind huvitab, mida maapoliitika ja hinnastamispoliitika laiemas mõttes Keskkonnaministeeriumi vaatevinklist tähendab. Kus see arutelu pooleli jäi?

13:48 Keskkonnaminister Rene Kokk

Aitäh! See küsimus, millele te praegu viitasite, puudutab puhtalt Maaeluministeeriumi ja maaeluministrit. Ma saan suures pildis aru, millest te räägite, aga see tema mõte ei ole siia maani valitsuskabinetti jõudnud. Ma arvan, et mul ei ole õige anda ja ma ei saa anda hinnangut asjale, millest ma sisuliselt midagi ei tea, kui ma sain teie küsimusest praegu õigesti aru.

13:49 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

13. 13:49 Hindamine

13:49 Esimees Henn Põlluaas

Järgmisena Liina Kersna. Küsimus on haridus- ja teadusminister Mailis Repsile. Palun!

13:49 Liina Kersna

Suur tänu! Austatud minister! "Elukestva õppe strateegia 2020" ütleb, et õppija tulemuslikkuse hindamisel liigub rõhuasetus kujundavale hindamisele, mis toetab õppimist ja iga õppija individuaalset arengut. Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus ütleb, et lapsed hinnatakse üldiselt viiepallisüsteemis, kuid esimeses ja teises kooliastmes võib kasutada ka sõnalist hindamist. Samas, kui laps kooliastmete sees kooli vahetab, peavad õpetajad oma sõnalised hinnangud muutma numbrilisteks ja ka teisest kooliastmest edasi, st 7., 8., 9. klassis justkui ei tohiks enam sõnalist hindamist kasutada. Väga paljud

koolid on sellega hädas, nad ei tahaks oma sõnalisi hinnanguid muuta ümber numbrilisteks hinnanguteks. Kuidas teile tundub, kas praegune põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse hindamise osa toetab nüüdisaegset õpikäsitlust või me võiksime seda muuta?

13:50 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Aitäh, hea küsija! Kui me vaatame põhikooli- ja gümnaasiumiseadust, siis kindlasti näeme seal veel palju asju, mida võiks hoopis teise pilguga vaadata. Vaadates eilset ja täna jätkuvat debatti, siis tahan öelda, et võib-olla kõik uuenduslik korraga läheb paljuks.

Aga hindamise poole pealt, jah, tõesti, meil on viiepallisüsteem. Euroopas on see ainult kahes riigis. Viiepallisüsteem eristub kõikidest teistest just selle poolest, et seal on kaks negatiivset ja põhimõtteliselt ainult kolm positiivset hinnet. Viis kui selline võib tähendada kõike ja kolm kui selline võib tähendada kõike, neljaga on natukene lihtsam, see on see kollane värv seal vahel. On tuliseid toetajaid, kes ütlevad, et ammu oleks aeg muuta see kümnepallisüsteemiks, hindamine võiks olla protsendiline või põhikooli lõpetades võiks olla hoopis sõnaline kokkuvõte ja see ei pea olema igal hetkel teisendatav numbritesse. Nii nagu hea küsija teab, on lastevanemaid, kes on väga tuliselt nõudnud ka esimestes klassides numbrilist hinnangut, vaatamata sellele, et üldiselt on kool teisiti otsustanud, ja siis pannaksegi lapsele numbrid ka, sest seadus ütleb, et võib nõuda teisendamist numbritesse.

Kõigepealt, hindamine kui selline koolides igal juhul on. Ükski kool Eestis ei ole öelnud, et ta ei taha hinnata. Kõik hindavad, see võib olla lihtsalt sõnaline ja selgitav hindamine. Teiseks on kindlasti oluline see, et hindamise vormist sõltumata me oleme kogu ühiskonnaga siiski liikunud selle poole, et see ei ole lõppresultaat, vaid see on selleks, et anda protsessist lapsele tagasisidet ja proovida võimalikult palju selgitada, mida võiks muuta. Võib-olla on oluline märkida, et seda, et koolid ei peaks hindeid tagasi teisendama viiepallisüsteemi, Haridus- ja Teadusministeerium üldiselt toetab ja selleks valmisolek on. Aga kui laialt seda teha ja mis tasemel, siin tuleks leida kõigiga või suurema osaga ühiskonnast kui mitte konsensus, siis tuleks vähemalt leida ühiskonna toetus. Ma olen äraootav, sest ma olen näinud väga tuliseid diskussioone selle üle ja tavaliselt jaotub saal üsna selgelt pooleks.

13:53 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Liina Kersna, täpsustav küsimus, palun!

13:53 Liina Kersna

Aitäh teile vastuse eest! Ma olen käinud enam kui 80 koolis. Enamasti toovad õpetajad selle jaburduse välja ja ütlevad, et tehke see ometi korda. Kas võiks olla nii, et me esimese sammuna muudame ära vähemalt selle, et kui laps vahetab esimeses või teises kooliastmes kooli, siis ei peaks panema neid numbrilisi hindeid, ja võib-olla ka selle, et kolmandas kooliastmes me lubaksime loovainetes kasutada läbivalt sõnalist hindamist, millele on ühtse kokkuleppe tulemusel üle läinud Tartu põhikoolid?

13:53 Haridus- ja teadusminister Mailis Reps

Jah, ma tegelikult eelmisele küsimusele vastates juba viitasin sellele ja viitan uuesti, et valmisolek, et me ei sunniks üldse teisendama hindeid viiele pallile, on ministeeriumi vaates olemas. Hariduspoliitiliselt ja haridusfilosoofiliselt on see väga põhjendatud, sest kõik, kes on kujundava hindamisega kokku puutunud, teavad, et see on palju põhjalikum, palju selgitavam ning nõuab õpetajalt tohutult palju rohkem panustamist. Kui laps liigub sellise selgitusega teise kooli, siis kõik saavad aru, mida on mõeldud. See ei ole enam ammu naerataivate nägude või kolme õuna kleepimine, see selgitav hindamine või kujundav hindamine on palju laiem. Eks need hoiakud haridussüsteemis ole arusaadavad. Haridussüsteem on väga konservatiivne. See hoiak, et ärme üleliia kiirustame, on arusaadav. Aga jah, ma olen selles mõttes teiega nõus, kuigi te võib-olla olete sattunud rohkem nendesse koolidesse, kes selleks on valmis. Kuid see on veidi laiem küsimus. Lisaks sellele, kas peab teisendama tagasi viiepallisüsteemi, on tekkinud näiteks kohustus igal juhul lapsi teatud ainetes hinnata, mida ma ka eile näiteks tõin. Kui laps on liikunud koolide vahel või tulnud teisest riigist, siis ta näiteks mõnda ainet ei ole õppinud, aga kuna on kohustus diplomile kirjutada B-võõrkeele hinne, siis kirjutatakse sinna lihtsalt number, kuigi noor inimene ei ole võib-olla üheski tunnis käinud, aga talle ei tohi muidu printida põhikooli lõpudiplomit, süsteem mingit paindlikkust ei luba. Nii et palju suurem paindlikkus võiks olla. Aga veel kord, siin on oma oht, sest ühtluskooli puhul me ju hoiame ka seda joont, et teatud riiklikud standardid peaksid väga selgelt olemas olema ja peaks olema nende

standardite jätkuva hoidmise kontroll. Nii et hindamise puhul on valmisolek olemas, aga eks me võib-olla kultuurikomisjonis, kutsudes näiteks ka selle põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tänase muudatuse valguses sinna sihtrühmi, küsime ka seda, kas see valmisolek on, kui suur see on ja kas Riigikogu on valmis seda seadust muutma.

13:56 Esimees Henn Põlluaas

Aitäh! Kahjuks tuleb tõdeda, et kell on kiirelt edasi läinud ja tänasesse infotundi rohkem küsimusi ei mahu. Aitäh kõikidele küsimuste eest ja aitäh ministritele vastuste eest! Infotund on lõppenud.